

Goed op koers

Een zelfevaluatie van Rekenkamer Heemskerk

Februari 2022

Inhoud

Inleiding	6
Hoofdstuk 1 Grondslag, inrichting en functioneren van de Rekenkamer.	8
1.1 Wettelijke bepalingen omtrent de instelling en inrichting.	8
1.2 Wettelijke bepalingen omtrent taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden.	10
1.3 Wettelijke bepalingen omtrent informatie en privacybescherming.	12
Hoofdstuk 2 De eigen regels	19
2.1 De eigen voorschriften: Reglement van orde.	19
2.2 De eigen voorschriften: Werkwijze Rekenkamer	23
Hoofdstuk 3 Doelen en middelen.	27
3.1 Doelen en ambities.	27
3.2 Middelen.	32
3.3 Kwaliteit van de onderzoeken.	33
Hoofdstuk 4 Verrichtte werkzaamheden.	35
4.1 Verrichtte onderzoeken	35
4.2 Overige werkzaamheden	36
Hoofdstuk 5 De eigen effectiviteit van de Rekenkamer.	37
5.1 Opvolging van de aanbevelingen.	37
5.2 Reflectie van het gemeentebestuur op de effectiviteit van de Rekenkamer.	37
Hoofdstuk 6 Communicatie en samenwerking	40
6.1 De samenwerking en communicatie met de raad.	40
6.2 De samenwerking met het college en de ambtelijke organisatie.	42
6.3 De website; communicatie met de inwoners en de pers.	43
6.4 De samenwerking met andere rekenkamers.	44
Hoofdstuk 7 Beantwoording onderzoeksvragen en aanbevelingen.	45
7.1 Beantwoording deelvragen	45
7.2 Beantwoording centrale onderzoeksvraag.	47
7.3 Aanbevelingen.	47
7.4 Concrete acties.	49
Bijlage 1 Geraadpleegde documenten	54
Bijlage 2 Enquête	56

Inleiding

De Rekenkamer Heemskerk neemt het bestuur van de gemeente de maat. Dat is ons wettelijk verankerde werk. Maar dat kunnen we alleen doen met gezag, als we zelf ook onze zaakjes op orde hebben. Daarom werkt de Rekenkamer aan de kwaliteit van haar eigen werk en hebben wij een zelfevaluatie uitgevoerd.

De Rekenkamer is in de huidige vorm pas op 1 januari 2020 van start gegaan. (Daarvoor was sprake van een Rekenkamercommissie.) We werken dus nog maar kort met de huidige wijze en in de huidige samenstelling. Toch is het nuttig op al zo vroeg na de start deze zelfevaluatie te houden; eventuele koerscorrecties hebben dan immers het grootste effect.

In de zelfevaluatie heeft de vraag centraal gestaan:

Functioneert de Rekenkamer Heemskerk goed en wat kan beter?

Ter beantwoording van die vraag zijn zes deelvragen opgesteld.

1. Hoe beoordeelt de Rekenkamer zichzelf tegen de meetlat van het Kompas van de NVRR?
2. Is inrichting en het functioneren van de Rekenkamer, rechtmatig, effectief en zoals beoogd?
3. Zijn de verrichte werkzaamheden van de Rekenkamer efficiënt en zoals beoogd?
4. Wat is de effectiviteit van de inzet Rekenkamer?
5. Hoe verloopt de communicatie en samenwerking met de gemeente, met de 'buitenwereld' (media, burgers, e.d.) en met andere rekenkamers?
6. Welke verbeteracties gaat de Rekenkamer ondernemen en op welke wijze pakt zij dat aan?

De aanpak van het onderzoek is om onszelf te leggen langs de meetlat van het Kompas van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRR). Met dat kompas wil de NVRR de rekenkamers een handreiking bieden om de kwaliteit te borgen. Het Kompas is geen voorschrift. Het biedt mogelijkheden aan voor de inrichting en werkwijze van rekenkamers en stimuleert daarmee het maken bewuste keuzes. Het wil een goede richting bevorderen. Vandaar de titel van dit rapport: De goede richting.

Leeswijzer

De hoofdstukindeling van dit rapport is ontleend aan de indeling van het Kompas. Het eerste hoofdstuk gaat in op de grondslag, inrichting en functioneren van de Rekenkamer op basis van de wet- en regelgeving.

In het tweede hoofdstuk wordt gekeken naar de naleving van de eigen voorschriften: het reglement van orde en de vastgestelde werkwijze.

In hoofdstuk 3 staan de ambities, middelen en kwaliteit centraal.

Het vierde hoofdstuk gaat meer detail in op de verrichte werkzaamheden: hebben we onze plannings gehaald en hebben we onze concrete doelen bereikt? Kortom, zijn we efficiënt?

Hoofdstuk 5 behandelt de eigen effectiviteit. En hoewel dit onderzoek geen zogeheten opvolgingsonderzoek is, geven we toch een beknopte impressie van de besluitvorming omtrent onze rapporten en de aanbevelingen.

De contacten, communicatie en samenwerking komen in hoofdstuk 6 aan bod. Het gaat daarbij niet alleen om de communicatie met de gemeenteraad en het College, maar bijvoorbeeld ook met de wereld buiten het gemeentehuis.

In het zevende en laatste hoofdstuk zullen we de deelvragen en de centrale onderzoeksvraag beantwoorden en geven we aan wat we denken beter te kunnen doen.

Om dit rapport vlot leesbaar te houden is zoveel mogelijk gewerkt met tabellen. Daarin is duidelijk gemarkeerd wanneer er niet of slechts gedeeltelijk aan de norm is voldaan. Indien de leestijd toch te beperkt is, verwijzen wij u graag naar hoofdstuk 7. Daarom zijn bondig de conclusies, aanbevelingen en concrete acties benoemd.

Hoofdstuk 1 Grondslag, inrichting en functioneren van de Rekenkamer.

In dit hoofdstuk kijken we allereerst naar de wettelijke bepalingen ten aanzien van de Rekenkamer, waarmee we de onderzoeksvraag naar de rechtmatigheid kunnen beantwoorden. We kijken achtereenvolgens naar de mate waarin de Rekenkamer Heemskerk voldoet aan de wettelijke bepalingen die de Gemeentewet stelt aan de instelling en inrichting (paragraaf 1.1) en aan de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden (paragraaf 1.2). Voorts kijken we naar de vereisten van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) (paragraaf 1.3). Immers, de Rekenkamer kan soms werken met privacygevoelige informatie.

1.1 Wettelijke bepalingen omtrent de instelling en inrichting.

De Gemeentewet (Gw) biedt de wettelijke grondslag voor rekenkamers en rekenkamerfuncties. Met ingang van 1 januari 2020 is de Rekenkamercommissie van Heemskerk omgevormd tot de Rekenkamer Heemskerk. De wettelijke basis daarvan staat in Gemeentewet hoofdstuk IV a, paragraaf 1, artikel 81, lid a t/m k¹.

De wet regelt zaken zoals de instelling van een rekenkamer, het aantal leden en de benoemingstermijn, de benoeming van de voorzitter, de herbenoeming en het ontslag en de uitsluiting van functies. Het is strikt genomen alleen nodig om een verordening op de rekenkamer te hanteren, indien men aanvullende zaken wil regelen, zoals het aanwijzen van adviseurs en een begeleidingscommissie en om de bijvoorbeeld de hoogte van de vergoeding vast te leggen. Heemskerk heeft een Verordening op Rekenkamer² (verder: Verordening). De Verordening regelt de samenstelling van de Rekenkamer, de begeleidingscommissie, de secretaris, de benoeming van de leden, het budget en de vergoeding.

Hieronder wordt aangegeven of de Verordening voldoet aan de Gw en of de praktijk voldoet aan de Gw. Daar waar de Gw alleen voorschrijft dat een zaak in de verordening wordt vastgelegd, is hier meteen gekeken of ook de uitvoeringspraktijk aan de Verordening voldoet. We doen dat in verkorte tabelvorm omwille van het overzicht en de leesbaarheid. In de bijlage zijn de links opgenomen naar de documenten met de volledige tekst.

Bepaling	Korte omschrijving inhoud	Voldaan	Toelichting
81a	Raad kan een rekenkamer instellen.	Ja	Is bij vaststellen Verordening gebeurt en is de facto het geval.
81b	Raad stelt het aantal leden van de rekenkamer vast.	Ja	In de Verordening vastgelegd in art. 3, lid 2: drie leden, onder wie een voorzitter. De praktijk is conform.
81c,1	Raad benoemt de leden voor de duur van zes jaar.	Ja	Mw. A. van Diepen is per 1 juni 2017 door de gemeenteraad benoemd voor een periode van zes jaar. Dhr. F. van Beek is per 27 juni 2019 benoemd voor een periode van zes jaar. Dhr. F. van der Knaap

¹ <https://maxius.nl/gemeentewet/>

² Verordening op de Rekenkamer gemeente Heemskerk 2020, 1 januari 2020.

			is per 19 december 2019 benoemd voor een periode van zes jaar ³ .
81c,2	Indien de rekenkamer uit twee of meer leden bestaat, benoemt de raad uit de leden de voorzitter.	Ja	Mw. A. van Diepen is op per 1 juli 2018 door de gemeenteraad benoemd tot (wnd.) voorzitter.
81e	Artikel 12 is van overeenkomstige toepassing op de leden van de rekenkamer: zij moeten elke andere functie dan het lidmaatschap van de rekenkamer openbaar maken.	Ja	Alle (neven)functies zijn op de openbare website de gemeente gepubliceerd ⁴ .
81f	Functies onverenigbaar met het lidmaatschap van een rekenkamer.	Ja	Met de huidige benoemingen voldoet de Rekenkamer Heemskerk aan dit artikel. (Dit is vaak het meest in het oog springende verschil met een rekenkamercommissie, waarin (ook) raadsleden zijn benoemd.)
81g	De leden leggen bij de benoeming de eed (verklaring en belofte) af.	Ja	Dat is bij de benoeming van de huidige leden het geval geweest. Vastgelegd in de verslagen van de raadsvergaderingen.
81h	Artikel 15, lid 1 en 2 zijn van overeenkomstige toepassing op de leden van de rekenkamer: een lid van de rekenkamer mag geen partij zijn in, of betrokken zijn bij, geschillen waarbij de gemeente betrokken is.	Ja	Zulks is bij de leden van de Rekenkamer Heemskerk niet aan de orde (geweest).
81i lid 1	De rekenkamer stelt een reglement van orde voor haar werkzaamheden vast en, indien zij uit twee of meer personen bestaat, tevens voor haar vergaderingen.	Ja	Er is een actueel Reglement van ordes. Daarin zijn onder meer de werkzaamheden, de orde van de vergaderingen, een gedragscode en de werkwijze omtrent de onderzoeken vastgelegd. (Het Reglement van orde komt aan bod in paragraaf 1.4.)
81i lid 2	De rekenkamer zendt het reglement ter kennisneming aan de raad en maakt het bekend door plaatsing in het gemeenteblad of door opneming in een andere door de gemeente algemeen verkrijgbaar gestelde uitgave.	Ja	Het reglement van orde is op 25 februari 2020 voor kennisgeving door de raad aangenomen. Het reglement is raadpleegbaar op de website van de gemeente.
81j 1	De raad stelt aan de rekenkamer de nodige middelen ter beschikking voor een goede uitoefening van haar werkzaamheden.	Ja	Jaarlijks wordt door de raad een budget ter beschikking wordt gesteld, dat de Rekenkamer in staat stelt om tenminste twee

³ Conform het overzicht in het Jaarverslag 2020, gebaseerd op de onderliggende raadsbesluiten.

⁴ <https://gemeenteraad.heemskerk.nl/rekenkamer>

⁵ Reglement van orde op de Rekenkamer Heemskerk 2020, februari 2020.

			onderzoeken jaarlijks uit te voeren ⁶ . de vergoeding en onkosten van de leden en de vergoeding van de ambtelijke ondersteuning te bekostigen ⁷ .
81j 2 - 4	Het college stelt zoveel ambtenaren beschikbaar als nodig zijn voor een goede uitoefening van de werkzaamheden. Die ambtenaren werken exclusief voor de rekenkamer en zijn ten aanzien van die werkzaamheden uitsluitend verantwoordig schuldig aan de rekenkamer.	Ja	Er is één medewerker van de griffie voor 0,25 fte vrijgemaakt als ambtelijk secretaris voor de ondersteuning van de Rekenkamer. Gelet op de ervaringen is dat voldoende. Over dat deel van het werk legt zij (uitsluitend) verantwoording af aan de (voorzitter van de) Rekenkamer. Zij is daarnaast voor 0,5 fte raadsadviseur. In de praktijk wordt de uitleg geaccepteerd dat werkzaamheden binnen de griffie niet worden aangemerkt als 'werkzaamheden voor een ander orgaan van de gemeente'.
81k	De leden van de rekenkamer ontvangen een bij verordening van de raad vastgestelde vergoeding voor hun werkzaamheden en een tegemoetkoming in de kosten.	Ja	In de Verordening is vastgelegd (art. 7) welke vergoeding de voorzitter (lid 1) en de overige leden (lid 2) voor hun werkzaamheden ontvangen en dat gemaakte onkosten worden vergoed. De voorzitter en de leden ontvangen maandelijks de vastgestelde vergoeding.
Overige bepalingen art. 81	Ontslag en op non-actief stellen	nvt	Zijn (nog) niet van toepassing geweest op de Rekenkamer Heemskerk.

We kunnen concluderen dat zowel de Verordening, alsook de daadwerkelijke inrichting van de Rekenkamer voldoen aan de wettelijke eisen zoals gesteld in artikel 81 van de Gemeentewet, en dat daarmee inrichting van de Rekenkamer rechtmatig is.

1.2 Wettelijke bepalingen omtrent taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden.

De Gemeentewet biedt ook de wettelijke grondslag voor de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de rekenkamers: Gemeentewet hoofdstuk XIa, artikel 182 t/m 185⁸.

⁶ Ambitie geformuleerd in jaarplan 2020 en jaarplan 2021.

⁷ Zie financiële verantwoording in jaarverslag 2020.

⁸ <https://maxius.nl/gemeentewet/>

Bepaling	Korte omschrijving inhoud	Voldaan	Toelichting
182, 1	De rekenkamer onderzoekt de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur (met uitzondering van controle van de jaarrekening).	Ja	Sinds de start van de Rekenkamer zijn drie onderzoeken uitgevoerd en één in uitvoering: Digitale dienstverlening (januari 2020), Omgevingswet (juni 2020), Kostenontwikkeling jeugdhulp (juni 2021) en Planning & control-cyclus (loopt). In deze onderzoeken zijn doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid aan de orde geweest.
182, 2	De rekenkamer kan op verzoek van de raad een onderzoek instellen.	Ja	Jaarlijks worden de fracties om suggesties gevraagd. Dat leidt via een long list tot een short list en een keuze. Bij dat selectieproces zijn ook de raadsleden-adviseurs betrokken. Alle uitgevoerde onderzoeken zijn gebaseerd op suggesties uit de raad.
183, 1	De rekenkamer is bevoegd alle documenten die berusten bij het gemeentebestuur te onderzoeken voor zover zij dat ter vervulling van haar taak nodig acht.	Ja	Voor elk onderzoek heeft de Rekenkamer gebruik gemaakt van deze bevoegdheid. Niet vastgesteld kan worden of alle ter zake doende informatie telkens aan de Rekenkamer ter beschikking is gesteld, maar er is nooit sprake geweest van een weigering van het College of een andere partij op het verzoek van de Rekenkamer om een specifiek document.
184, 1-3	De onderzoeksbevoegdheden strekken zich uit tot openbare lichamen, bedrijfsvoeringsorganisaties en gemeenschappelijke organen ingesteld krachtens de Wgr en (onder voorwaarden) naamloze en besloten vennootschappen waaraan de gemeente deelnemer is.	Ja	In het onderzoek naar Digitale dienstverlening heeft een van de aanbevelingen betrekking gehad op de samenwerking IJmond. In het onderzoek Omgevingswet is de Omgevingsdienst IJmond aan de orde gekomen. In het onderzoek naar Grip op kosten jeugdhulp is informatie verkregen van het CJG IJmond en een aantal jeugdzorg-aanbieders. De situatie dat een van die organisaties zélf object van onderzoek is, heeft zich in de onderzoeksperiode niet voorgedaan.
184a	Indien de raad accountants heeft aangewezen die in gemeentelijke dienst zijn aangesteld, is de Rekenkamer belast met het	Nvt	De gemeente heeft uitsluitend gebruik gemaakt van externe accountants; de bedoelde situatie heeft zich niet voorgedaan.

	uitoefenen van toezicht daarop.		
185, 1, 2, 4 en 5	De rekenkamer legt haar bevindingen en haar oordeel vast in rapporten (voor zover niet vertrouwelijk), deelt deze met raad en college en maakt ze openbaar.	Ja	De rapporten zijn openbaar gemaakt en aan de raad en college toegezonden en gepubliceerd op de website. In enkele gevallen zijn ze ook aan derden toegezonden en is een persbericht opgesteld.
185, 3	De rekenkamer stelt elk jaar voor 1 april een verslag op van haar werkzaamheden over het voorgaande jaar.	Ja	Over de jaren 2019 en 2020 zijn jaarverslagen opgesteld met verantwoording over onderzoeken en financiën. Ze zijn telkens vóór 1 april aan de raad (iaa college) toegezonden en gepubliceerd op de website.

We concluderen op basis van het bovenstaande dat de Rekenkamer op rechtmatige wijze invulling geeft aan de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden die de Gemeentewet daaraan stelt.

1.3 Wettelijke bepalingen omtrent informatie en privacybescherming.

In deze paragraaf wordt in kaart gebracht welke wettelijke eisen gelden voor de gegevensverwerking door de Rekenkamer en of de Rekenkamer zich daaraan houdt. Dat doen we door achtereenvolgens te kijken naar de wettelijke bepalingen van de privacywetgeving (grondslag en vereisten) en de technische en organisatorische vereisten, en daarna naar de privacyverordening, de verwerkersovereenkomst en de daadwerkelijke uitvoering.

Wettelijke grondslagen

Sinds mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van kracht in de hele Europese Unie. De kern van de AVG is dat men (gewone) persoonsgegevens mag verzamelen en verwerken, als men zich kan baseren op één van de zes grondslagen uit de AVG. Voor bijzondere persoonsgegevens, zoals over ras, gezondheid en geloofsovertuiging, gelden extra strenge regels.

De zes grondslagen zijn⁹:

1. U heeft toestemming van de persoon om wie het gaat.
2. Het is noodzakelijk om gegevens te verwerken om een overeenkomst uit te voeren.
3. Het is noodzakelijk om gegevens te verwerken omdat u dit wettelijk verplicht bent.
4. Het is noodzakelijk om gegevens te verwerken om vitale belangen te beschermen.
5. Het is noodzakelijk om gegevens te verwerken om een taak van algemeen belang of openbaar gezag uit te oefenen.
6. Het is noodzakelijk om gegevens te verwerken om uw gerechtvaardigde belang te behartigen.

⁹ <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/onderwerpen/algemene-informatie-avg/>

Voor rekenkamers geldt in z'n algemeenheid de vijfde grondslag. Zoals in paragraaf 1.1 is geschetst, heeft het werk van een rekenkamer een wettelijke grondslag. Echter, het doel van het verzamelen van bepaalde persoonsgegevens wisselt met elk onderzoek. Een voorwaarde is bovendien dat het telkens, dat wil zeggen bij elk onderzoek, wordt aangegeven dat de verwerking van de desbetreffende persoonsgegevens noodzakelijk is. Niet altijd is die noodzaak helder aantoonbaar. Voor menig onderzoek, bijvoorbeeld in het sociaal domein, kan men beargumenteren dat gegevens van inwoners, cq. gebruikers van regelingen een waardevolle aanvulling zijn die het onderzoek van betere kwaliteit maken. Maar het is vaak discutabel of niet genoeg genomen had kunnen worden met een iets mindere kwaliteit of een iets meer ingeperkte onderzoeksvraag.

Eisen aan toestemming

Om die reden wordt doorgaans (ook) gekoerst op de eerste van die grondslagen, namelijk dat iemand toestemming geeft om zijn of haar persoonsgegevens te verwerken. In de AVG staat een aantal eisen waaraan toestemming moet voldoen¹⁰.

- *Vrijelijk gegeven*: iemand mag niet onder druk worden gezet om toestemming te geven.
- *Ondubbelzinnig*: Er moet sprake zijn van een duidelijke actieve handeling, bijvoorbeeld een (digitale) schriftelijke of een mondelinge verklaring.
- *Geïnformeerd*: de mensen moeten vooraf zijn geïnformeerd over de identiteit van de organisatie, het doel van elke verwerking waarvoor u toestemming vraagt, welke persoonsgegevens u verzamelt en gebruikt en het recht dat zij hebben om de toestemming weer in te trekken.
- *Specifiek*: Toestemming moet steeds gelden voor een specifieke verwerking en een specifiek doel. Het doel mag niet gaandeweg veranderen.
- *Toegankelijk*: De informatie vóór het vragen van toestemming moet in een toegankelijk (vorm) en begrijpelijk (taalgebruik) zijn, zodat iemand een weloverwogen keuze kan maken.
- *Verantwoording*: Onder de AVG geldt een verantwoordingsplicht. Je moet u kunnen aantonen dat die toestemming op de juiste manier is gevraagd en gekregen.

We zullen verderop in deze paragraaf zien hoe de Rekenkamer aan deze vereisten invulling heeft gegeven, onder meer door de verschillende onderzoeken langs te lopen. Maar eerst willen we hier het beeld complementeren door te kijken naar de vereisten met betrekking tot techniek, organisatie en gegevensverwerking.

Techniek

Aan de opslag van persoonsgegevens worden zekere informatiebeveiligingseisen gesteld. De Rekenkamer beschikt niet over eigen systemen of administraties waarin persoonsgegevens worden vastgelegd. Indien ten behoeve van onderzoeken inwoners/klanten worden benaderd, worden de

¹⁰ <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/onderwerpen/algemene-informatie-avg/>

persoonsgegevens beschikbaar gesteld vanuit de administraties van de gemeente of van derden. De Rekenkamer draagt geen verantwoordelijkheid voor die administraties en de beveiliging ervan.

Wel is de Rekenkamer verantwoordelijk voor de verwerking van de gegevens door het onderzoeksbureau dat het onderzoek uitvoert in opdracht van de Rekenkamer. De Rekenkamer is derhalve verantwoordelijk voor de veilige opslag en verwerking van de gegevens door dat bureau en dient daarover met het bureau afspraken te maken. Die afspraken worden doorgaans in de verwerkersovereenkomst vastgelegd. We gaan straks na of dat daadwerkelijk is gebeurd.

Organisatie

Binnen een overheidsorganisatie zijn drie functionarissen van belang:

- Chief Information Security Officer (CISO). De CISO is dé spin in het web als het gaat om het implementeren van en toezicht houden op beveiliging van informatie van de gemeente.
- Privacy Officer (PO). De PO is verantwoordelijk voor het actualiseren en bewaken van het privacybeleid binnen de gemeente. Hij heeft een operationeel uitvoerende rol en is het dagelijkse aanspreekpunt voor medewerkers wat betreft gegevensbescherming.
- Functionaris Gegevensbescherming (FG). De FG is de interne toezichthouder op de naleving van de AVG en andere privacy wet- en regelgeving. Daar valt ook het toezicht op de interne verdeling van verantwoordelijkheden en de bijbehorende bewustwording of opleiding aan medewerkers onder. Overheidsorganisaties zijn verplicht om een FG aan te stellen. Dat mag zowel een interne als een externe functionaris zijn. Taken en bevoegdheden van de FG zijn in de AVG vastgelegd.

Omdat de Rekenkamer geen zelfstandig rechtspersoon is, zijn de door de gemeente aangestelde functionarissen ook de aanspreekpunten voor de Rekenkamer.

Verwerking

Regelmatig worden onderzoeken door rekenkamers uitbesteed aan (gespecialiseerde) onderzoeksbureaus. Zo ook door de Rekenkamer Heemskerk. In het geval dat daarbij persoonsgegevens in het geding zijn, dient er een verwerkersovereenkomst te worden afgesloten. De Rekenkamer blijft overigens wel altijd verantwoordelijk voor het voldoen aan de wettelijke regels. Zonder verwerkersovereenkomst zijn zowel de verwerker als de verwerkingsverantwoordelijke in overtreding.

Voor rekenkamers komt hier nog een extra punt bij kijken. Hoewel rekenkamers een eigenstandige wettelijke taak hebben en onafhankelijk hun werkzaamheden mogen verrichten, zijn zij geen rechtspersoon. De bevoegdheid om bijvoorbeeld opdrachten te verstrekken moet daarom in mandaat of delegatie verleend zijn door de gemeente of de gemeente moet het zelf doen. In de praktijk van de AVG betekent dit dat er doorgaans tussen de gemeente en de rekenkamer een overeenkomst op hoofdlijnen voor de verwerking van persoonsgegevens wordt afgesloten. Dat kan de vorm hebben van een hoofdverwerkersovereenkomst. De rekenkamer sluit dan een onderliggende overeenkomst met de verwerker, waarin de specifieke zaken worden vastgelegd. Het kan ook de vorm hebben van een vastgesteld format, dat per keer met specifieke zaken wordt aangevuld.

De verwerkingen van persoonsgegevens moeten worden geregistreerd (ex art. 30 AVG). De wijze waarop wordt vrijgelaten; het mag in een tekstbestand, in een spreadsheet of in een geautomatiseerd hulpmiddel. De toezichthouder van Nederland, de Autoriteit Persoonsgegevens, mag op elk moment inzicht vragen in het verwerkingsregister.

Toepassing door de Rekenkamer

In deze paragraaf kijken we of, en zo ja hoe, de verschillende regels en voorschriften door de Rekenkamer zijn vertaald en toegepast. Eerst kijken we naar de generieke documenten, daarna lopen we een voor een de onderzoeken langs.

Er zijn twee generieke documenten: een hoofdverwerkersovereenkomst en een privacyverklaring. Zoals eerder in deze paragraaf is geschetst, is het door de AVG aan de Rekenkamer toegestaan om persoonsgegevens te verwerken, mits aan de nodige voorwaarden is voldaan. Een dergelijke werkwijze vastgelegd en wel een hoofdverwerkersovereenkomst¹¹ tussen de gemeente (i.c. gemeentesecretaris, dhr. Ozenga) en de voorzitter van de Rekenkamer (mw. Van Diepen), d.d. 1 februari 2020.

In de hoofdverwerkersovereenkomst zijn onder meer bepalingen opgenomen die de verwerker (Rekenkamer) en een subverwerker (extern onderzoeksbureau) bindt aan technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen, geheimhouding en aan het respecteren van de rechten van betrokkenen. Ook wordt de (sub)verwerker verplicht tot het verlenen van medewerking aan audits en aan gegevensbeschermingseffectbeoordelingen (DPIA)¹². Zo'n beoordeling is verplicht wanneer er naar alle waarschijnlijkheid een hoog privacyschendingsrisico is. Het is de verwerkingsverantwoordelijke die het initiatief neemt tot een gegevensbeschermingseffectbeoordeling.

De hoofdverwerkersovereenkomst heeft als bijlage een verwerkingsregister. Deze dient door de Rekenkamer te worden bijgehouden.

Verder heeft de Rekenkamer een Privacyverklaring opgesteld¹³. Deze is gepubliceerd op de website. In die verklaring wordt uitgelegd waarom het verwerken van persoonsgegevens soms nodig is voor onderzoeken. Daarbij wordt onder meer beloofd om terughoudend te zijn met het verzamelen van (bijzondere) persoonsgegevens, alleen gegevens te verzamelen wanneer daar uitdrukkelijk toestemming voor gegeven is en die gegevens niet openbaar te maken. In de Privacyverklaring wordt verder beschreven wat de Rekenkamer doet om de gegevens te beveiligen, wat de bewaartermijn van de gegevens is en wat de rechten van de gegevensverstrekker zijn.

Hieronder gaan we per onderzoek na, in aflopende orde van risico en persoonsgegevens:

- a) of er aanleiding is geweest om vooraf het privacyschendingsrisico dermate hoog in te schatten dat een DPIA uitgevoerd had moeten worden en of dat is gebeurd,
- b) of in het onderzoek (gewone of bijzondere) persoonskenmerken waren betrokken, dat aanleiding heeft gegeven om als Rekenkamer met het onderzoeksbureau als opdrachtnemer een (sub)verwerkersovereenkomst af te sluiten, en of dat is gebeurd,
- c) of aan (tenminste één van) de eisen van toestemming is voldaan, en
- d) of in het onderzoek (gewone) persoonsgegevens aan de orde zijn en in dat geval ook het verwerkersregister is bijgehouden.

Onderzoek Digitale dienstverlening

¹¹ Hoofdverwerkersovereenkomst tussen gemeente (College) en Rekenkamer, d.d. 1 februari 2020.

¹² Data Protection Impact Assessment (DPIA) is een instrument om vooraf de privacyrisico's van een gegevensverwerking in kaart te brengen, opdat tijdig maatregelen kunnen worden genomen.

¹³ Privacyverklaring Rekenkamer Heemskerk 2020,

https://gemeenteraad.heemskerk.nl/fileadmin/Heemskerk/PDF/Gemeenteraad/Privacyverklaring_rekenkamer.pdf

In het onderzoek Digitale dienstverlening zijn 15 gebruikers/afnemers van (producten van) digitale dienstverlening aan het fysieke loket geïnterviewd. Er is door deze werkwijze direct aan de respondenten om toestemming voor een mondeling en geanonimiseerd interview worden gevraagd. Daardoor was het niet nodig om van tevoren gewone persoonsgegevens (zgn. NAW-gegevens: in dit geval naam en telefoonnummer) van mogelijke respondenten te vragen en vast te leggen. Dat was oorspronkelijk wel de bedoeling. Het rapport vermeldt:

“Het was ook de bedoeling om gebruikers van digitale producten en diensten te spreken. Dit is echter niet gelukt. Tijdens het onderzoek bleek er binnen de ambtelijke organisatie nog geen richtlijn of werkwijze te bestaan omtrent het wettelijk recht van de lokale rekenkamer op gegevens voor het doen van onderzoek enerzijds en de mogelijkheden en onmogelijkheden binnen de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) anderzijds.”¹⁴ Die richtlijn is er inmiddels wel; dat is de hoofdverwerkersovereenkomst.

Er is voor dit onderzoek geen aanvullende verwerkersovereenkomst gesloten tussen de Rekenkamer en Partners en Pröpper, het uitvoerend onderzoeksbureau. Gelet op het feit dat uiteindelijk geen persoonsgegevens zijn verwerkt, was dat achteraf gezien ook niet nodig.

De oorspronkelijke opzet van het onderzoek zou hebben geleid tot een lijst met gewone (NAW) persoonsgegevens in combinatie met de afgenomen digitale dienst. Daarbij zijn geen bijzondere persoonskenmerken in het geding. Ten tijde van het onderzoek gold binnen de Rekenkamer de opvatting dat voor de verwerking van gewone persoonsgegevens geen verwerkersovereenkomst nodig is, doch uitsluitend voor de verwerking van bijzondere kenmerken. Maar navraag bij de FG tijdens deze zelfevaluatie, leerde dat ook voor de verwerking van gewone persoonsgegevens een verwerkersovereenkomst is vereist¹⁵.

Dit onderzoek was nog niet in het verwerkingsregister opgenomen. Dit zou alsnog gedaan kunnen worden.

Bij dit onderzoek, ook niet in de oorspronkelijke opzet, was geen bijzonder privacyrisico in beeld dat een DPIA zou rechtvaardigen.

Onderzoek Omgevingswet

In het onderzoek naar de Omgevingswet is niet direct met inwoners van de gemeente gesproken. Er is gebruik gemaakt van secundaire bronnen, zoals verslagen van *Heemskerk on Tour*. Hierin zijn geen inwoners met name genoemd, laat staan dat er persoonsgegevens zijn verwerkt. Er is ook gesproken met enkele bedrijven en ketenpartners. Hierbij is gevraagd naar opvattingen. Er zijn geen persoonsgegevens verwerkt. Het vragen van toestemming door de Rekenkamer was dan ook niet aan de orde.

Er is voor dit onderzoek geen aanvullende verwerkersovereenkomst gesloten tussen de Rekenkamer en KplusV, het uitvoerend onderzoeksbureau. Gelet op het feit dat geen persoonsgegevens zijn verwerkt, was dat ook niet nodig.

Bij dit onderzoek was geen bijzonder privacyrisico in beeld dat een DPIA zou rechtvaardigen.

Dit onderzoek is wel geregistreerd in het verwerkingsregister.

Onderzoek Grip op kostenontwikkeling jeugdhulp

¹⁴ Rapport van Bevindingen Digitale dienstverlening, p. 8.

¹⁵ Dit is bevestigd door de Functionaris Gegevensbescherming per mail d.d. 20 december 2021.

Voor dat onderzoek is geen informatie bij inwoners c.q. over specifieke cliënten verzameld. Interviews zijn gehouden met CJG IJmond, jeugdzorgaanbieders (Parnassia, I-Hub, Kenter, Praktijk WIJS, Praktijk Irene Heim, Hartekampgroep, Gezinsbeschermers, Stichting SIG) en met WelschapSocius. Er zijn geen persoonsgegevens gedeeld en alle kenmerken zijn geanonimiseerd en geaggregeerd.

Er is voor dit onderzoek geen aanvullende verwerkersovereenkomst gesloten tussen de Rekenkamer en B&A, het uitvoerend onderzoeksbureau. Gelet op het feit dat geen persoonsgegevens zijn verwerkt, was dat ook niet nodig.

Bij dit onderzoek was geen bijzonder privacyrisico in beeld dat een DPIA zou rechtvaardigen.

Dit onderzoek bleek nog niet opgenomen te zijn in het verwerkingsregister. Dat zou alsnog kunnen gebeuren.

Onderzoek Planning en Control cyclus

In dat (lopende) onderzoek is de verwerking van persoonsgegevens niet aan de orde. Er is dan ook geen aanvullende verwerkersovereenkomst afgesloten tussen de Rekenkamer en TwynstraGudde, het uitvoerend onderzoeksbureau. Evenmin is het vragen van toestemming aan de orde.

Bij dit (lopende) onderzoek is geen bijzonder privacyrisico in beeld dat een DPIA zou rechtvaardigen.

Dit onderzoek bleek nog niet opgenomen te zijn in het verwerkingsregister. Dat zou alsnog kunnen gebeuren.

Bij wijze van samenvatting hebben we onderstaande tabel opgemaakt.

	DPIA (verhoogd risico)		(Sub)verwerkers- overeenkomst		Eisen van toestemming		Opnemen in verwerkersregister	
	Van toepas- sing	Uit- gevoerd confor m	Van toepas- sing	Uit- gevoerd confor m	Van toepas- sing	Uit- gevoerd confor m	Van toepas- sing	Uit- gevoerd confor m
Dig dienstverl.	nee		nee		ja	ja	ja	nee
Omgevingswet	nee		nee		nee		ja	ja
Jeugdhulp	nee		nee		nee		ja	nee
P&C cyclus	nee		nee		nee		ja	nee

Tabel 1 Overzicht toepassing van AVG-vereisten per onderzoek.

Groen: uitgevoerd conform indien van toepassing.

Rood: niet uitgevoerd conform indien van toepassing.

We constateren dat aan alle vereisten van de privacy wet- en regelgeving is voldaan, met uitzondering van het opnemen van de onderzoeken in het verwerkingsregister. Ook als er naar het oordeel van de Rekenkamer geen persoonsgegevens worden verwerkt, is vermelding in het verwerkingsregister verplicht opdat de FG dat kan controleren. Om het verwerkingsregister de gehele periode van de Rekenkamer te laten omvatten, zouden de onderzoeken Digitale dienstverlening, Grip op de kosten jeugdhulp en Planning & Control-cyclus alsnog aan het verwerkersregister toegevoegd kunnen worden.

Verder is het van belang dat de Rekenkamer zich ervan bewust is dat bij onderzoeken waarin uitsluitend gewone persoonsgegevens worden verwerkt (en dus geen bijzondere persoonskenmerken), toch de verplichting geldt van een aanvullende verwerkersovereenkomst.

Hoofdstuk 2 De eigen regels

Tot nu toe hebben we gekeken of, en in hoeverre, de Rekenkamer voldoet aan de eisen die de van toepassing zijnde wetten (Gw, AVG) stellen. In dit hoofdstuk kijken we of we ook onze eigen regels naleven. Daarvoor zijn drie documenten als maatstaf relevant: de Verordening, het Reglement van orde en de Werkwijze rekenkamer. Het eerste document en de naleving ervan is al afdoende behandeld in paragraaf 1.1. De naleving van het Reglement van orde wordt behandeld in paragraaf 2.1, gevolgd door de naleving van de Werkwijze rekenkamer (paragraaf 2.2).

2.1 De eigen voorschriften: Reglement van orde.

In deze paragraaf gaan we na of de Rekenkamer in de praktijk die eigen bepalingen volgt. Het Reglement van orde op de Rekenkamer, februari 2020, beschrijft de verantwoordelijkheden van de voorzitter, de leden, de adviseurs en de secretaris (art. 2 t/m 4).

Bepaling	Korte omschrijving inhoud	Voldaan	Toelichting
Art. 2	De verantwoordelijkheden van de voorzitter, zoals het periodiek bijeenroepen van de Rekenkamer, het opstellen van een conceptagenda en het leiden van de vergaderingen.	Ja	De Rekenkamer vergadert maandelijks, met uitzondering van het zomerreces. In 2020 is de Rekenkamer 12 maal bijeen geweest, in 2021 is tot en met augustus 7 maal vergaderd. Alle vergaderingen zijn geleid door de voorzitter. De conceptagenda's zijn door de voorzitter, in overleg met de secretaris, voorbereid en ter vergadering vastgesteld.
Art 2, 4	Het ondertekenen van stukken namens de Rekenkamer (art.) gebeurt door de voorzitter.	Ja	Het betreft hier het ondertekenen van brieven aan de raad, college pers en derden.
Art 2, 5	De voorzitter is woordvoerder bij externe communicatie.	Ja	Het aanbieden van het rapport jeugdhulp aan de regiogemeenten is via de voorzitter verlopen. Ook het overleg met de rekenkamers van de IJmondgemeenten wordt door de voorzitter gedaan.
Art 2, 6	Tot de verantwoordelijkheden van de voorzitter behoren: Het aangaan van overeenkomsten met derden ter invulling van taken van de Rekenkamer (inhuur extra capaciteit, externe onderzoekers, e.d.)	Nee	Aangezien de Rekenkamer geen zelfstandige rechtspersoon is, zou de voorzitter voor het aangaan van verplichtingen door het gemeentebestuur gemachtigd (in mandaat of delegatie en op naam of op functie) moeten zijn. Dat blijkt niet het geval. De verstrekte opdrachten aan derden voor het doen van onderzoek zijn door de voorzitter ondertekend. Dat is derhalve niet rechtmatig. Het financieel mandaat is belegd bij de griffier. Hij is de

			budgethouder. Facturen worden voor geleverde prestatie geverifieerd door de voorzitter van de Rekenkamer en ter accordering voorgelegd aan de griffier.
Art 3, 1	De leden geven vorm aan het onderzoeksprogramma, de uitvoering aan de onderzoeken en het formuleren van de conclusies en aanbevelingen. Het lid/rapporteur geeft leiding aan de uitvoering van uitbesteed onderzoek.	Ja	Dit is in de praktijk de standaard werkwijze en onder meer vastgelegd in de verslagen van de rekenkamer.
Art 3, 2	De adviseurs (twee raadsleden) adviseren gevraagd en ongevraagd.	Ja	Dit is in de praktijk de standaard werkwijze en onder meer vastgelegd in de verslagen van de rekenkamer.
Art. 4	De ambtelijk secretaris is belast met het secretariaat, de voorbereiding van de vergadering, ondersteunend bij de onderzoeken en een adviserende rol.	Ja	Dit is in de praktijk de standaard werkwijze en onder meer vastgelegd in een takenlijst en de verslagen van de Rekenkamer.
Art. 5	De Rekenkamer vergadert in beslotenheid. De vergaderingen worden gepland rond strategische momenten van een onderzoek (ontwerp, concept- en eindrapport, en dergelijke).	Ja	Dit is in de praktijk de standaard werkwijze en onder meer vastgelegd in de verslagen van de rekenkamer.
Art. 5, 2	De voorzitter belegt in bijzondere gevallen een vergadering	Nvt	Deze situatie heeft zich niet voorgedaan.
Art. 5, 3	Bij aanvang van een vergadering is geen meerderheid aanwezig.	Nvt	Deze situatie heeft zich niet voorgedaan.
Art. 5, 4	Stemmen over een beslissing.	Nvt	Deze situatie heeft zich niet voorgedaan.
Art. 5, 6	Agenda en vergaderstukken worden een week, of tenminste voldoende dagen van te voren, verstuurd.	Ja	Dit is in de praktijk de standaard werkwijze. Soms is er sprake van een nazending.
Art. 5, 7	Van een vergadering worden een (beknopt) verslag en actielijst opgesteld.	Ja	Dit is in de praktijk de standaard werkwijze en vastgelegd in de verslagen van de rekenkamer.
Art. 5, 8	Informatie over de Rekenkamer, het programma en rapportages worden openbaar gemaakt via het internet.	Ja	De Rekenkamer heeft een webpagina op de website van de gemeente Heemskerk. Daarop staat onder meer een beschrijving van wat de Rekenkamer doet, de samenstelling en nevenfuncties, de verordening, het reglement en de werkwijze, de jaarplannen en -verslagen, het privacyreglement, de nieuwsbrieven en alle verslagen van de onderzoeken.
Art 6, 1-2	Beschrijving gedragscode inzake belangenverstremgeling.	Nvt	Van belangenverstremgeling is geen sprake (geweest).

Art 6, 3	Beschrijving gedragscode inzake nevenfuncties en het publiceren daarvan.	Ja	De nevenfuncties worden gepubliceerd op de website. Het is goed gebruik dat de leden en adviseurs in de vergadering melding maken van betrokkenheid elders bij het onderwerp zonder dat van belangenverstrengeling sprake is.
Art 6, 4	De leden, adviseurs, secretaris én ingehuurd externen zich houden aan de geheimhouding van de vergadering en zich onthouden van uitspraken jegens eventuele belanghebbenden.	Ja	Dat is standaard werkwijze, met dien verstande dat de raad (en college) tijdens het onderzoek wel regelmatig worden geïnformeerd over de voortgang.
Art 7, 1-4	Er wordt een onderzoeksplan opgesteld en zonodig bijgesteld, aan de raad wordt toegezonden en gepubliceerd op de website.	Ja	Het onderzoeksplan wordt als kern van het jaarplan aan de raad gestuurd en gepubliceerd op de website. Over tussentijdse bijstelling wordt de raad geïnformeerd.
Art 7, 5-6	Onderwerpen voor onderzoek worden aangedragen door raadsleden of leden van de Rekenkamer.	Ja	Raadsleden worden jaarlijks naar suggesties voor onderzoek gevraagd. Suggesties worden ook geopperd door de leden en de adviseurs.
Art. 8, 1	Criteria bij de keuze van de onderzoeksonderwerpen.	Ja	De criteria worden expliciet gehanteerd bij het versmallen van de long list naar de short list en vervolgens naar het daadwerkelijke programma. Dit is vastgelegd in de verslagen.
Art. 8, 2	Bij de keuze van de onderzoeksonderwerpen wordt rekening gehouden met de college-onderzoeken ex art. 213a en onderzoeken van de externe accountant.	Ja	Daarmee wordt rekening gehouden bij het versmallen van de long list naar de short list en naar het daadwerkelijke programma. De Auditcommissie coördineert de afstemming met de 213a-onderzoeken.
Art. 8, 3	De mogelijkheid tot het doen van een vooronderzoek.	Nvt	Dit is in de onderzoeksperiode niet aan de orde geweest.
Art. 8, 4	De onderzoekskeuze wordt gemotiveerd.	Ja	De onderzoekskeuze wordt altijd aan de raad gemotiveerd, zowel in het jaarplan als in de afzonderlijke onderzoeksopzetten.
Art. 8, 5	De Algemene wet bestuursrecht beschrijft uitzonderingen voor onderzoeken, zoals gedragingen van een bestuursorgaan en besluiten van een bestuursorgaan waartegen een procedure mogelijk is.	Ja	Deze uitzonderingen worden uiteraard gerespecteerd. Dergelijke situaties hebben zich in de onderzoeksperiode echter niet voorgedaan.
Art. 9, 1	De Rekenkamer hanteert de gemeentelijke inkoopvoorwaarden.	Ja	Dat wordt standaard vermeld in de offerteaanvraag.

Art. 9, 2	De Rekenkamer hanteert een aantal kwaliteitseisen.	Ja	Deze worden onverkort gehanteerd. Naast de verifieerbaarheid van schriftelijke bronnen, worden altijd de gespreksverslagen van interviews geverifieerd door de respondenten. De bruikbaarheid (voor de raad en eventueel voor het college) is ook een criterium dat wordt gehanteerd bij de onderzoekselectie.
Art. 10, 1	Eisen aan een startnotitie (o.m. doel, centrale onderzoeksvraag, planning, indicatie budget).	Deels	De eisen worden altijd gehanteerd met uitzondering van punt f: "zo mogelijk een indicatie van het benodigd budget". Aan dit punt is bij het onderzoek Omgevingswet wel deels gevolg gegeven door vermelding van het jaarlijkse onderzoeksbudget en een indicatie waarvoor dat beschikbaar is. De ervaring is dat door een budgetindicatie de onderzoeksoffertes meer op elkaar gaan lijken. Dat vereenvoudigd de vergelijkbaarheid, maar geeft ook dat er minder verrassende voorstellen zitten in de offertes. De Rekenkamer is om die reden terughoudend met de toepassing van het vermelden van een onderzoeksbudget.
Art. 10, 2	Regelt ambtelijke wederhoor, waarvoor 3 weken tijd is.	Ja	Ambtelijk reactie op conceptrapporten Digitale dienstverlening en Jeugdhulp waren binnen 3 weken ontvangen.
Art. 10, 3	Regelt bestuurlijke reactie, waarvoor 4 weken tijd is.	Ja	Bestuurlijke reactie op conceptrapporten Digitale dienstverlening en Jeugdhulp duurde 5, resp. 4 weken.
Art. 10, 4	De Rekenkamer heeft de mogelijkheid om een nawoord te geven op de bestuurlijke reactie en dit aan het rapport toe te voegen.	Ja	Van die mogelijkheid is bij de onderzoeken Digitale dienstverlening en Grip op de kosten van jeugdhulp gebruik gemaakt.
10, 6-7	De Rekenkamer biedt de rapporten aan de raad aan en licht ze toe.	Ja	De praktijk was in alle gevallen conform. Vastgelegd in correspondentie en raadsverslagen.
Art. 10, 9	De Rekenkamer beschikt over een privacyverklaring.	Ja	De Rekenkamer deze opgesteld en op de website gepubliceerd.
Art. 11	De voorzitter, de leden en de	Ja	Dit punt is verder uitgewerkt in de

	(ingehuurde) deskundigen gebruiken de informatie uitsluitend voor hun functie en voor het onderzoek.		Werkwijze Rekenkamer. Zie de volgende paragraaf.
--	--	--	--

Geconcludeerd kan worden dat de Rekenkamer in de dagelijkse praktijk handelt conform de eigen bepalingen in het Reglement van orde, met uitzondering van twee punten:

- Art. 2, lid 6. Aangaan van verplichtingen door de voorzitter. Het onderliggend mandaat is niet geregeld.
- Art. 10, lid 1f. Het vermelden van een indicatie van het onderzoeksbudget. De Rekenkamer wijkt daar regelmatig (gemotiveerd) van af.

2.2 De eigen voorschriften: Werkwijze Rekenkamer

De Werkwijze is een intern werkdocument van de Rekenkamer. Het heeft de bedoeling om de kwaliteit van het onderzoek en het onderzoeksproces te borgen. Het is niet ter kennisname aangeboden aan de raad. Het is wel gepubliceerd op de website.

Onderdeel	Korte omschrijving inhoud	Voldaan	Toelichting
Startnotitie	De startnotitie omvat in ieder geval de volgende onderdelen: aanleiding/ motivering, doel van het onderzoek, centrale onderzoeksvraag, afbakening van inhoud en onderzoeksperiode, globale planning en het lid-rapporteur.	Ja	Er is telkens gebruik gemaakt van een vast format voor de startnotitie. Daarin zijn alle genoemde onderdelen in opgenomen. In aanvulling wordt vaak een eerste beschrijving van het normenkader opgenomen.
Externe inhuur	Uitgangspunt is dat de Rekenkamer alle onderzoeken uitbesteedt. De inhuur van externen vindt plaats door een besluit van de Rekenkamer. De voorzitter is gemandateerd tot het sluiten van de overeenkomst. De inkoopvoorwaarden van de gemeente worden gehanteerd bij de vragen van meerdere offertes. In principe worden minimaal twee offertes gevraagd.	Deels	Zoals eerder geconstateerd is het mandaat voor de voorzitter tot het sluiten van overeenkomsten niet geregeld. De aanbestedings- en inkoopvoorwaarden van de gemeente Heemskerk worden standaard gehanteerd. Bij elk onderzoek zijn 3 tot 4 offertes gevraagd.
Voorwaarden inhuur	Externe inhuur vindt plaats volgens een flink aantal expliciete voorwaarden van de Rekenkamer, zoals de eindverantwoordelijkheid en de regie, tussentijdse rapportages, communicatie met derden, de rol van het lid-rapporteur en de ambtelijk secretaris, de opvolging van de AVG, e.d.	Deels	Bij alle onderzoeken uit de onderzoeksperiode zijn bij de inhuur de genoemde voorwaarden gehanteerd. In de privacyverklaring, die standaard van toepassing wordt verklaard, zijn afspraken opgenomen over de bewaartermijn (1 jaar) van de

	Daaronder ook de volgende voorwaarde: Alle stukken, brieven en andere documenten met betrekking tot het onderzoek blijven in eigendom van de Rekenkamer. Na afsluiting van het onderzoek worden betreffende stukken volledig overgedragen aan de Rekenkamer.		onderzoeks-informatie. De overdracht van stukken aan de Rekenkamer na afronding van het onderzoek is niet standaard uitgevoerd.
Vastleggen voorwaarden	Deze voorwaarden worden schriftelijk vastgelegd in de opdrachtbrief. In de opdrachtbrief wordt tevens o.m. vastgelegd: welke bijdrage het externe bureau precies levert en welke vergoeding (en reis- en verblijfkosten) het externe bureau hiervoor ontvangt.	Ja	In de opdracht brief wordt standaard verwezen naar de offerte, waarin de door het bureau te leveren bijdrage staat beschreven en de vergoeding. In de opdrachtbrief worden de algemene voorwaarden van de gemeente Heemskerk van toepassing verklaard.
Aankondiging onderzoek	Het onderzoek wordt aangekondigd bij de raad en de gemeentesecretaris. -Er wordt een bericht geplaatst op de website. -Door de gemeentesecretaris wordt een gemeentelijk contactpersoon aangewezen als eerste aanspreekpunt voor bv het opvragen van documenten, het inplannen van interviews. -Er wordt een startgesprek georganiseerd.	Deels	Het te starten onderzoek wordt standaard aangekondigd bij de gemeentesecretaris. De raad wordt geïnformeerd via het plan, de nieuwsbrief en de Auditcommissie. De GS wijst een contactpersoon aan, doorgaans uit de afd. Bestuurszaken. Deze persoon fungeert zoals de beschrijving. Te starten of lopende onderzoeken worden niet gepubliceerd op de website.
Onderzoeksfase	Er wordt een aantal regels gesteld, zoals het vastleggen van de werkwijze, het maken en ter verificatie voorleggen van interviewverslagen, openbaar maken en vertrouwelijk houden, en voortgangsoverleg.	Ja	Bij alle onderzoeken is aan deze regels opvolging gegeven.
Onderzoeksfase	Tijdens het onderzoek wordt een dossier aangelegd. De werkwijze bevat een opsomming, met onder meer correspondentie, notities en verslagen.	Ja	Er is weliswaar niet één centraal dossier waar alle relevante stukken worden bewaard, maar alle mijlpaalproducten worden bewaard in een onderzoeksgebonden zaakdossier. Facturen worden bewaard in de financiële

			administratie. Verslagen van de vergaderingen van de Rekenkamer en de raad worden in JOIN en/of iBabs opgeslagen. Correspondentie (e-mail) met de onderzoekers zijn bij de griffie en het lid-rapporteur.
Rapportage	Het (openbare) rapport bevat voorgeschreven onderdelen, zoals aanbevelingen, bestuurlijke reactie en eventueel nawoord, normenkader, analyse, conclusies en bijlagen.	Ja	Alle rapporten bevatten alle voorgeschreven onderdelen, al was er niet altijd aanleiding voor een nawoord door de Rekenkamer (Omgevingswet).
Rapportage	Er wordt gestreefd naar een korte, bondige en goed leesbare rapportage, welke maximaal 35 pagina's omvat.	Deels	De omvang van de rapportages ¹⁶ is telkens groter (Dig. dienstverl. 49, Omgevingswet 56, Jeugdhulp 64). De leesbaarheid wordt door de raad goed gewaardeerd, in het bijzonder de conclusies en aanbevelingen (zie bijl. 2).
Hoor- en wederhoor	De Rekenkamer biedt de respondenten de mogelijkheid tot een technische reactie of de feitelijkheid.	Ja	Dit kent twee vormen: verificatie van de interviewverslagen en de ambtelijke feitencheck op het gehele rapport van bevindingen. Dit is bij alle onderzoeken gebeurd.
Hoor- en wederhoor	De Rekenkamer biedt het College van B&W de mogelijkheid tot een reactie op het gehele rapport, inclusief de conclusies en aanbevelingen. Indien gewenst schrijft de Rekenkamer een nawoord.	Ja	Dit is bij alle onderzoeken gebeurd. Bij het rapport Omgevingswet is niet de reactietermijn in acht genomen en is het rapport gelijktijdig aan College en raad aangeboden i.v.m. een geplande raadsbijeenkomst over dat onderwerp. De afwijking van de procedure is in goed overleg met het College gedaan.
Publicatie en publiciteit	Het rapport is met het aanbieden aan de raad openbaar en dient op de website te worden geplaatst. Er kan een persbericht worden uitgedaan. Ook dat persbericht wordt op de website geplaatst.	Ja	Elk rapport is openbaar gemaakt en op de website geplaatst. Bij Jeugdhulp is een persbericht uitgedaan. Deze is weliswaar niet op de website geplaatst, maar wel in openbare communicatie

¹⁶ Totaal van bestuurlijke rapportage en rapport van bevindingen, exclusief bijlagen.

			richting raad meegenomen.
Raadsbehandeling	Het rapport wordt via de griffie naar de raad gestuurd. De behandeling wordt afgestemd met het Presidium en de agendacommissie. De voorzitter of het lid-rapporteur geeft in de commissie een toelichting.	Ja	Dit is in alle gevallen conform gedaan. Het is een regel van de raad dat een Rekenkamerrapport telkens als besprekstuk, en niet als hamerstuk, in de raad wordt besproken.
Evaluatie	Na afronding van het onderzoek kan een interne en externe evaluatie plaatsvinden. Intern.	Ja	Elk onderzoek is in de vergadering van de Rekenkamer geëvalueerd. Dit is niet gebeurd aan de hand van een apart verslag, doch is wel in de reguliere verslaglegging van de vergadering meegenomen.
Evaluatie	Extern. De Rekenkamer vraagt na afloop de contactpersoon om een evaluatie. Er is op gezette tijden overleg met de begeleidingscommissie.	Deels	Na het onderzoek Digitale dienstverlening is een korte evaluatie gehouden met de ambtelijk contactpersoon. Bij de andere onderzoeken is dat niet gebeurd. Sinds maart 2021 fungeert de auditcommissie als begeleidingscommissie ¹⁷ . Er is periodiek overleg.

Samenvattend kan worden gezegd dat de naleving van de eigen regels inzake de werkwijze op enkele punten niet wordt gevolgd:

- Het mandaat voor de voorzitter tot het sluiten van overeenkomsten is niet geregeld.
- De overdracht van stukken van het onderzoeksbureau aan de Rekenkamer, na afronding van een onderzoek, wordt niet standaard uitgevoerd.
- Te starten of lopende onderzoeken worden niet gepubliceerd op de website.
- De rapporten zijn omvangrijker dan beoogd.
- Er is niet altijd gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot evaluatie met de contactpersoon.

¹⁷ Verslag Auditcie./Begeleidingscie., d.d. 15 maart 2021.

Hoofdstuk 3 Doelen en middelen.

In dit hoofdstuk kijken we in drie stappen naar het functioneren. Om te beginnen zetten we de praktijk af tegen de gestelde ambities en doelen (paragraaf 3.1). Daarna kijken we of de beschikbaar gestelde middelen voldoende zijn (paragraaf 3.2). En vervolgens kijken we naar de kwaliteit van de onderzoeken (paragraaf 3.3).

3.1 Doelen en ambities.

De Rekenkamer beschikt niet over een apart document waarin de eigen ambities of doelen zijn vastgelegd. Wel zijn twee documenten in dit opzicht van belang. Allereerst 'Reken op de Rekenkamer'. Dat is een verslag van een workshop voor de gemeenteraad over de invulling van de rekenkamerfunctie, georganiseerd door de griffie samen met het Periklesinstituut op 11 september 2018. Die workshop was de aanleiding voor de omvorming van de toenmalige Rekenkamercommissie naar de huidige Rekenkamer. Het tweede soort documenten zijn de jaarplannen voor 2020 en 2021. Deze documenten geven zicht op de meer concrete korte termijndoelen.

In de workshop 'Reken op de Rekenkamer'¹⁸ werden fundamentele vragen aan de raad gesteld, zoals wat voor rekenkamer willen we, hoe richten we de rekenkamer in, en welke mensen zouden erin moeten? Strikt genomen zijn de antwoorden op die vragen de ambities van de raad, maar voor deze zelfevaluatie gaan we er vanuit dat de nieuwe Rekenkamer die ambities onderschrijft en er invulling aan moet geven.

Het rapport bevat een weergave van persoonlijke overwegingen en stemmingen, die uiteindelijk resulteren in opvattingen van (een meerderheid van) de raad en enkele aanbevelingen. De belangrijkste van die opvattingen en de aanbevelingen zijn hieronder in de tabel opgenomen. In een aantal gevallen wordt verwezen naar de enquête die door de Rekenkamer is gehouden onder leden van de raad. De volledige enquête en de scores zijn als bijlage bij dit rapport opgenomen.

Onderdeel	Korte omschrijving inhoud	Voldaan	Toelichting
Belang van de Rekenkamer	De rekenkamer(functie) is belangrijk om het lokale bestuur met afdoende kwaliteit te laten functioneren.	Ja	21 van de 21 respondenten geven aan dat de Rekenkamer een toegevoegde waarde heeft voor de controlerende taak van de raad. 19 van de 21 respondenten geven aan dat de Rekenkamer een toegevoegde waarde heeft voor de kaderstellende taak van de raad. 18 van de 20 respondenten geven aan dat de Rekenkamer een toegevoegde waarde heeft voor de uitvoerende taak van het college.
Belang van de	Aanbevelingen van de	Ja	Politiek relevante

¹⁸ Reken op de rekenkamer, verslag van de bijeenkomst over de rekenkamerfunctie van de gemeente Heemskerk. Perikles Instituut, Rotterdam. September 2018.

Rekenkamer	Rekenkamer mogen politiek zijn, het gaat immers om het politieke debat, maar een rekenkamerrapport mag niet gebruikt worden voor een politieke afrekening.		onderwerpen zijn niet geschuwd (Omgevingswet, Jeugdhulp). Van politieke afrekening is geen sprake geweest. Enquête: 18 van de 20 respondenten vinden de onderwerpen politiek-bestuurlijk relevant.
Belang van de Rekenkamer	Een rekenkamerrapport mag worden gebruikt om (kritisch) naar je eigen kaderstelling te kijken. De metafoor van een spiegel is gebruikt.	Ja	Enquête. Als positieve kenmerken van de rapporten is o.a. genoemd: helpt bij oordeelsvorming, raad wordt duidelijk gemaakt hoe zij opereert (...) en wat zij kan verbeteren, richting gevend waar de leerpunten zitten. 19 van de 21 respondenten geven aan dat de Rekenkamer een toegevoegde waarde heeft voor de kaderstellende taak van de raad.
Competenties leden Rekenkamer	Onafhankelijkheid en verstand van beleidsonderzoek zijn de twee meest gewenste competenties. Verder kan gezocht worden naar individuele leden met kennis van gemeentelijke financiën en van specifieke beleidsterreinen (maatschappelijke zorg en ruimte, om de twee belangrijkste te noemen).	Ja	In de advertentietekst voor de werving van twee externe leden (maart 2019) is onafhankelijkheid expliciet benoemd. Verstand van beleidsonderzoek is niet expliciet als competentie genoemd; wel ervaring met de aan- of uitbesteding van onderzoek als opdrachtgever. Er is sprake van een brede spreiding van kennis, waaronder bestuur, financiën, en het fysieke en sociale domein.
Bemensing	De raad geeft de voorkeur aan een model waarbij voor de uitvoering van onderzoek externe expertise wordt ingehuurd, maar eigen uitvoering wordt niet uitgesloten.	Ja	Alle onderzoeken in de onderzoeksperiode zijn uitbesteed geweest. Deze zelfevaluatie, alsmede een kort opvolgingsonderzoek naar digitale dienstverlening zijn zelf uitgevoerd.
Budget	Start met een budget van € 75.000,-	Ja	Voor 2020 was er een budget beschikbaar van ruim € 80.000. ¹⁹ Voor 2021 was er

			een budget geraamd van ruim € 80.000. ²⁰
Budget/opgave	Het budget is bepaald in samenhang met de uitgesproken wens dat de rekenkamer 2 grote en 2 kleine onderzoeken per jaar zou moeten doen.	Deels	In 2019 zijn 2 onderzoeken afgerond. In 2020 zijn 2 grote onderzoeken afgerond. Voor 2021 zijn 2 onderzoeken afgerond. De afronding van één gestart onderzoek schuift door naar 2022. Over de afgelopen 3 jaar is het doel van 2 grote en 2 kleine onderzoeken per jaar telkens niet helemaal gehaald. De respondenten van de enquête geven aan dat 2 onderzoeken per jaar goed is (vraag 16, bijl. 2).
Regionale rekenkamer	De raad was verdeeld over nut en noodzaak van een regionale rekenkamer. Met een kleine meerderheid is gekozen voor een lokale rekenkamer.	Ja	De Rekenkamer Heemskerk is een lokale rekenkamer. Het heeft wel diverse initiatieven ondernomen om een onderzoek te starten in IJmond-verband. Dat gaat er in 2022 van komen.
Onderzoeks-perspectief	De raad is unaniem van mening dat het belangrijk is om ook de ervaringen van andere gemeenten en organisaties in de onderzoeken in te brengen.	Ja	Nagenoeg elk onderzoek start met een startnotitie waarin kennis wordt genomen van eerdere rekenkameronderzoeken. Via de bemensing van de Rekenkamer wordt ook ervaring van andere rekenkamers (en gemeenten) ingebracht. In het onderzoek naar Jeugdhulp is expliciet eerder onderzoek in verschillende gemeenten leidraad geweest.
Onderzoeks-perspectief	Er moet ruimte zijn voor actueel onderzoek.	Ja	Het onderzoek naar de Omgevingswet was een ex-ante onderzoek (Zijn we op tijd klaar voor...?). Alle andere onderzoeken zijn ex-durante. (lopende zaken).
Beeld	De Rekenkamer moet werken als een 'spiegel'. (Alternatieven waren bv 'luis-in-de-pels' en 'levertraan'.)	Ja	In vrijwel elk onderzoek komt de vraag aan de orde of de raad zelf dingen anders en beter had kunnen doen.
Behandeling in de raad	De raad geeft er de voorkeur aan om rapporten van de	Ja	Elk rapport is aan de raad of commissie toegelicht met een

²⁰ Jaarplan 2021.

	Rekenkamer niet alleen als apart agendapunt te behandelen, maar ook met extra aandacht (bv. een themasessie).		presentatie. De raad behandelt elk rapport als een bespreekpunt.
Hoor en wederhoor	De raad wil op elk rapport een ambtelijk wederhoor (check op feitelijke onjuistheden).	Ja	Bij elk rapport is (standaard) ambtelijk wederhoor toegepast.
Hoor en wederhoor	De raad wil in meerderheid geen ruimte geven voor bestuurlijk wederhoor. Perikles adviseert desondanks toch om daarvoor ruimte te bieden.	Ja	Bij elk rapport wordt standaard om een bestuurlijke reactie gevraagd.
Monitoring	De raad verlangt van de Rekenkamer dat zij periodiek rapporteren over de uitvoering (opvolgingsonderzoek). De griffie zou daarbij ondersteuning kunnen bieden.	Deels	De Rekenkamer Heemskerk rekt het niet tot haar taak om standaard en periodiek de opvolging van de aanbevelingen te volgen. Incidenteel is daaraan wel gevolg gegeven doordat de griffie een beknopt opvolgingsonderzoek heeft uitgevoerd naar de Digitale Dienstverlening.
Contact met Rekenkamer	De raad (als opdrachtgever) hecht aan goed contact met de Rekenkamer. Genoemd worden een rol voor het presidium en twee raadsleden als adviserend lid aan de Rk te verbinden. In het rapport wordt ook de suggestie gedaan om de Auditcommissie een rol te geven.	Ja	Er zijn twee raadsleden als vaste adviseurs aan de Rekenkamer verbonden. De Auditcommissie heeft inmiddels de rol als begeleidingscommissie op zich genomen.
Rol ambtelijke organisatie	De raad geeft aan dat de Rk zelf moet kijken op welke wijze de ambtelijke organisatie betrokken wordt.	Ja	Het College en de gemeentesecretaris worden geïnformeerd over op handen zijnde onderzoeken. Bij vrijwel elk onderzoek is een ambtelijk contactpersoon betrokken. Deze is ook aanwezig bij het startgesprek.

Zoals gezegd, kunnen we (korte termijn) doelen en ambities ook terugvinden in de jaarplannen. Voor dit onderzoek hebben we gekeken naar de jaarplannen voor 2020 en 2021.

Onderdeel	Korte omschrijving inhoud	Volgaan	Toelichting
Jaarplan 2020	Ten minste twee onderzoeken te starten.	Ja	In 2020 zijn 2 grote onderzoeken gestart en afgerond.
Jaarplan 2020	De samenwerking met Rekenkamers in de regio te versterken.	Deels	In 2020 is vanuit de Rk Heemskerk contact gelegd met de collega's van de andere IJmond-gemeenten. Lopende agenda's en budgettaire en personele krapte bij de buurgemeenten hebben verhinderd dat een gezamenlijk onderzoek is gestart.
Jaarplan 2020	De werkprocessen van de Rekenkamer verder uit te werken.	Ja	In 2020 zijn het Reglement van orde en Werkwijze Rekenkamer opgesteld. Daarin zijn de werkprocessen verder uitgewerkt.
Jaarplan 2020	De berichtgeving over (het werk van) de Rekenkamer te verbeteren. Ook richting bewoners.	Deels	In 2020 zijn geen nieuwsbrieven uitgebracht. De website is wel geactualiseerd. (Zie ook communicatie.)
Jaarplan 2021	Ten minste twee onderzoeken te starten.	Ja	In 2021 zijn 2 onderzoeken gestart en afgerond.
Jaarplan 2021	Verkenning samenwerking met Rekenkamer(commis)sie(s) in de IJmond en regio	Ja	De basis is gelegd voor de start van een gezamenlijk onderzoek. Het rapport over Jeugdhulp is gedeeld met de regiogemeenten.
Jaarplan 2021	De berichtgeving over (het werk van) de Rekenkamer te verbeteren	Ja	In 2021 zijn twee nieuwsbrieven uitgebracht. De website is geactualiseerd. (Zie ook communicatie.)
Jaarplan 2021	Vorbereiding evaluatie functioneren van de Rekenkamer	Ja	Dat betreft deze zelfevaluatie. Het wordt in 2021 uitgevoerd.
Jaarplan 2021	Contact onderhouden met de auditcommissie als begeleidingscommissie	Ja	Per maart 2021 treedt de Auditcommissie op als begeleidingscommissie van de Rk. Sindsdien is er periodiek overleg.

Samenvattend kan worden gesteld dat de Rekenkamer invulling heeft gegeven aan de meeste van de door de raad gewenste doelen en randvoorwaarden, zoals verwoord in het verslag 'Reken op de Rekenkamer', en aan de eigen doelen, zoals verwoord in de jaarplannen. Daarmee kan worden geconcludeerd dat de Rekenkamer functioneert zoals beoogd.

Dat neem niet weg dat er enkele verbeterpunten te benoemen zijn. De doelstelling voor het realiseren van jaarlijks twee grote en twee kleine onderzoeken wordt niet gehaald. In paragraaf 3.2 zal worden nagegaan of het budget daartoe toereikend is.

Aan de wens van de raad om de uitvoering van de aanbevelingen te monitoren wordt slechts incidenteel invulling gegeven.

Van de doelen en ambities die zijn gesteld in de jaarplannen zijn die meeste gerealiseerd. Daarbij kan worden opgemerkt dat de realisatie van samenwerking met Rekenkamer(commissie)s in de IJmond in wat langere aanloop heeft gekend, vanwege lopende onderzoeksagenda's en krappe middelen bij de collega's, maar nu daadwerkelijk van start gaat. Voor samenwerking in de grotere regio zijn nog geen concrete stappen gezet.

3.2 Middelen.

In paragraaf 1.1 in de tabel onder Gw artikel 81 j 1 is geconstateerd dat jaarlijks door de raad een budget ter beschikking wordt gesteld, dat de Rekenkamer in staat stelt om tenminste twee onderzoeken jaarlijks uit te voeren, de vergoeding en onkosten van de leden en de vergoeding van de ambtelijke ondersteuning te bekostigen. Daarbij is het doel gesteld op twee (grote) onderzoeken per jaar, conform de ambities uit de jaarplannen. In het rapport Reken op de Rekenkamer wordt echter de ambitie gesteld op twee grote onderzoeken en twee kleinere. Gebleken is dat die ambitie niet wordt gehaald. In de onderstaande paragraaf moet helder worden of aan het niet halen van die uitgebreidere ambitie het hebben van onvoldoende middelen ten grondslag ligt. Dan kan zijn menskracht of geld of beiden.

De menskracht is gesteld op drie leden (inclusief de voorzitter) die elk tot 4 uur per week beschikbaar zijn voor de Rekenkamer²¹. Vanuit de griffie is 0,25 fte ter ondersteuning van de Rekenkamer ter beschikking gesteld. Van beiden is eerder geconstateerd dat het toereikend is om het werk van de Rekenkamer te kunnen uitvoeren. Daarbij is om precies te zijn het jaarplan als uitgangspunt genomen. De vraag blijft of de menskracht en ondersteuning voldoende zijn om invulling te geven aan een hogere ambitie.

Voor een oordeel over het budget is alleen het jaarverslag 2020 beschikbaar.²²

In 2020 heeft de Rekenkamer een toegekend budget gekregen van € 80.000,-. Hieronder wordt aangegeven wat is begroot en wat daadwerkelijk is uitgegeven.

	Begroot	Gerealiseerd	Verschil
Onderzoek- en advieskosten	€ 55.858	€ 31.828	€ 24.029
Vergoeding externe leden	€ 10.000	€ 15.000	€ 5.000
Kosten ambtelijke ondersteuning griffie	€ 15.000	€ 15.000	€ 0
Overige kosten, bv reiskosten, lid NVR		€ 1.242	€ 1.242

²¹ De adviseurs dragen bij aan de kwaliteit van het werk van de Rekenkamer, maar worden in kwantitatief opzicht hier buiten beschouwing gelaten.

²² Het jaarverslag 2021 is nog niet beschikbaar. Het jaarverslag 2019 geeft een vertekend beeld, omdat in dat jaar slechts één onderzoek is opgeleverd.

<i>Totaal</i>	<i>€ 80.858</i>	<i>€63.071</i>	<i>€17.787</i>
---------------	-----------------	----------------	----------------

Hierbij mag worden aangetekend dat de reiskosten als gevolg van de coronamaatregelen lager uitvielen dan normaal. De vergoeding voor de externe leden en de overige kosten waren te laag begroot.

Desondanks bleef er een budget van € 17.787,- over (dat is teruggevloeid naar de algemene middelen). Het budget lijkt dus op het eerste gezicht geen beletsel om meer onderzoeken uit te voeren. Het is wel zaak om na te gaan of dit beeld een eenmalig of een structureel beeld is.

Gelet op het beeld dat de Rekenkamer er structureel niet in slaagt om méér dan twee (grote) onderzoeken per jaar uit te voeren, is een indicatie dat met de huidige bezetting de productiviteit niet (substantieel) omhoog kan.

3.3 Kwaliteit van de onderzoeken.

Het is niet de bedoeling om in deze paragraaf een objectieve uitspraak te doen over de kwaliteit van onze onderzoeken. Dat zou in een zelfevaluatie al snel het verhaal zijn van de slager die zijn eigen vlees keurt. Maar er zijn wel enkele randvoorwaarden en tips die in het algemeen geacht worden bij te dragen aan de kwaliteit van een onderzoek. We volgen hierbij de aandachtspunten die de NVRP vermeldt in het Kompas. De beantwoording van de vragen in de enquête wordt op dit punt meegenomen onder effectiviteit.

Onderdeel	Korte omschrijving inhoud	Voldaan	Toelichting
Onderzoeksopzet	Gebruik een basis-sjabloon voor de onderzoeksopzet.	Ja	Is een standaard werkwijze die bij elk onderzoek wordt toegepast.
Onderzoeksopzet	Beschrijf het (achterliggende) doel van het onderzoek.	Ja	Is een standaard werkwijze die bij elk onderzoek wordt toegepast.
Onderzoeksopzet	Kijk naar eerdere onderzoeken van andere rekenkamers.	Ja	Is een standaard werkwijze die bij elk onderzoek wordt toegepast.
Onderzoeksopzet	Betrek zonedig een externe deskundige bij de onderzoeksopzet.	Ja	Dit is niet eerder direct toegepast, maar wel in de vorm dat de uitgebrachte offerte(s) en het startgesprek hebben geleid tot aanpassing van de onderzoeksopzet.
Onderzoeksopzet	Wees transparant door een brede verspreiding van de onderzoeksopzet.	Ja	Deze wordt standaard met de organisatie gedeeld en met de auditcommissie (vanaf het moment dat zij de rol van begeleidingscommissie

			kregen).
Onderzoeksopzet	Voer een startgesprek.	Ja	Is een standaard werkwijze die bij elk onderzoek wordt toegepast.
Uitvoering	Maak een keuze in de onderzoeksmethodiek.	Ja	Is een standaard werkwijze die bij elk onderzoek wordt toegepast.
Uitvoering	Stel vooraf een normenkader waarmee een oordeel kan worden gestaafd.	Ja	Is een standaard werkwijze die bij elk onderzoek wordt toegepast.
Uitvoering	Bepaal of specifieke expertise nodig is en huur deze in.	Ja	Is een standaard werkwijze die bij elk onderzoek wordt toegepast.
Uitvoering	Gebruik een sjabloon voor de vormgeving van een (standaard) onderzoeksverslag.	Ja	Is een standaard werkwijze die bij elk onderzoek wordt toegepast.
Uitvoering	Zorg voor ambtelijk (feitencheck) en bestuurlijk (politiek-bestuurlijke overweging) wederhoor.	Ja	Is een standaard werkwijze die bij elk onderzoek wordt toegepast.
Uitvoering	Door gebruik van een logboek en juiste archivering heb je een transparant overzicht van de afgelegde stappen.	Deels	De mijlpaalproducten worden gearchiveerd. Het lid-rapporteur heeft intensief contact met de onderzoekers en houdt daarvan aantekeningen bij. Er is niet één centrale archivering en geen systematisch logboek.

Geconcludeerd mag worden dat de Rekenkamer de stappen volgt die bijdragen aan het borgen van de kwaliteit van het onderzoek, met uitzondering van het gebruik van een (systematisch) logboek en een centrale archivering.

Hoofdstuk 4 Verrichtte werkzaamheden.

Dit hoofdstuk reflecteert op de door de Rekenkamer verrichtte werkzaamheden. Aangezien een aantal aspecten al in eerdere hoofdstukken aan de orde zijn geweest, kan hier met een beknopte beschouwing worden volstaan. In de eerste plaats gaat het hier over de onderzoeken (paragraaf 4.1), daarna komt een overzicht van overige werkzaamheden (paragraaf 4.2).

4.1 Verrichtte onderzoeken

Bij een terugblik op de onderzoeken kijken we naar a) de beleidsinhoudelijke spreiding van de onderwerpen, b) de realisatie²³ versus de planning qua doorlooptijd en c) qua financiën.

Onderdeel	Korte omschrijving inhoud	Volstaan	Toelichting
Spreiding beleidsveld	Onderzoeken worden gespreid over verschillende beleidsterreinen	Ja	Digitale Dienstverlening: bedrijfsvoering Omgevingswet: fysiek Grip op kosten jeugdhulp: sociaal domein
Digitale Dienstverlening	Geplande doorlooptijd volgens startnotitie: mei-november 2019.	Deels	Realisatie: mei '19 - maart '20; 4 maanden uitloop.
Digitale Dienstverlening	Geplande kosten conform jaarplan 2019: € 22.000,- ²⁴	Ja	Realisatie: € € 21.298,-
Omgevingswet	Geplande doorlooptijd volgens startnotitie: nov '19 – juni '20	Deels	Realisatie: nov. '19 - oktober '20; 4 maanden uitloop.
Omgevingswet	Geplande kosten conform jaarplan ²⁵ : € 22.500,-	Ja (nagenoeg)	Realisatie: € 22.275,-
Grip op kosten jeugdhulp	Geplande doorlooptijd volgens startnotitie: sept. '20 – juni '21.	Ja	Realisatie: sept. '20 – juli '21; 1 maand uitloop. Valt binnen redelijke marge.
Grip op kosten jeugdhulp	Geplande kosten conform jaarplan ²¹ : € 22.929,-	Ja (nagenoeg)	Realisatie: € 23.275,-

Geconstateerd kan worden dat de kosten van de onderzoeken (nagenoeg) overeenkomen met de beschikbare en geplande budgetten. Enkele onderzoeken hebben een iets langere doorlooptijd dan in de startnotities is gepland. In deze zelfevaluatie is niet onderzocht in welke fase(n) die vertraging vooral is ontstaan.

²³ Als realisatie van het eind van het onderzoek wordt gerekend met de oplevering van het rapport aan de raad.

²⁴ Voor 2019 was een niet nader gespecificeerd onderzoeksbudget gepland van € 44.000,-.

²⁵ In de jaarplannen 2020 en 2021 zijn geen bedragen per onderzoek gepland, maar is een onderzoeksbudget van € 45.000, respectievelijk € 45.858, voor (tenminste) twee onderzoeken opgenomen.

4.2 Overige werkzaamheden

In deze paragraaf kijken we terug naar de geplande overige werkzaamheden en de realisatie daarvan. We ontlenen deze werkzaamheden aan de jaarplannen 2020 en 2021.

Onderdeel	Korte omschrijving inhoud	Voldaan	Toelichting
Samenwerking	Samenwerking rekenkamers in IJmondverband om te komen tot gezamenlijk onderzoek.	Ja	Initiatief gestart in 2020. Door lopende onderzoeksagenda's en budgettaire beperkingen zal eerste gezamenlijk onderzoek starten in 2022.
Professionalisering, kwaliteitsborging, functioneren.	Professionalisering werkprocessen. Toepassen NVRR-kompas.	Ja	Werkwijze Rekenkamer opgesteld en Zelfevaluatie (obv NVRR-kompas) in uitvoering.
Berichtgeving en profilering	Vergroten bekendheid onder inwoners, onder meer door verbetering website.	Nee	Geen onderzoek naar de bekendheid uitgevoerd en website is niet (substantieel) aangepakt.
Berichtgeving en profilering	Nieuwsbrieven voor de raad.	Ja	In 2021 zijn twee nieuwsbrieven uitgebracht en gepubliceerd op de website.

De constatering luidt dat de regionale samenwerking op de goede weg is en dat de stappen in de verdere professionalisering van de Rekenkamer zijn en worden gezet. Echter, het vergroten van de bekendheid onder inwoners, met de verbetering van de website als eerste stap, is nog niet gerealiseerd. (Zie ook paragraaf 6.1.)

Hoofdstuk 5 De eigen effectiviteit van de Rekenkamer.

Aangezien een aantal aspecten van de effectiviteit al in eerdere hoofdstukken aan de orde zijn geweest, kan hier met een beknopte beschouwing worden volstaan. In dit hoofdstuk wordt eerst gekeken naar de opvolging van (paragraaf 5.1), daarna worden nog enkele opvattingen van de respondenten uit de enquête naar voren gehaald (paragraaf 5.2).

5.1 Opvolging van de aanbevelingen.

Deze zelfevaluatie gaat over het eigen functioneren van de Rekenkamer. Het is geen opvolgingsonderzoek. In een opvolgingsonderzoek wordt nagegaan in hoeverre de aanbevelingen van de desbetreffende rekenkameronderzoeken door de raad zijn overgenomen en in de praktijk zijn verwerkt, en tot welke effecten dat heeft geleid. In het scala van evaluatieonderzoeken die de NVRR aanbiedt, is dat een apart soort onderzoek. De opvolging van aanbevelingen valt buiten de scope van deze zelfevaluatie. De Rekenkamer Heemskerk staat bovendien op het standpunt dat opvolging van de aanbevelingen een taak van de gemeenteraad en het College is.

Toch is het goed om te constateren dat in afgelopen jaren er toch drie keer sprake was voor een opvolgingsonderzoek waarbij de Rekenkamer was betrokken.

In mei 2019 heeft de Rekenkamer een quick scan uitgevoerd naar de opvolging van door de raad aangenomen moties²⁶.

In januari 2020 heeft de Rekenkamer aan de gemeentesecretaris gevraagd in hoeverre en met welk resultaat de aanbevelingen zijn uitgevoerd van een onderzoek naar de Participatiewet uit 2018: 'Werk in uitvoering'. In februari 2020 heeft de gemeentesecretaris geschetst wat de stand van zaken is van de vijf aanbevelingen die de Rekenkamer heeft gedaan²⁷. Alle aanbevelingen hebben geleid tot vervolgacties.

Ten slotte is in een quick scan door de griffie gekeken naar de opvolging van de aanbevelingen naar aanleiding van het onderzoek Digitale Dienstverlening. De kern daarvan was dat het College op 9 maart 2021 in de Commissie ABF de toezegging heeft gedaan dat de aanbevelingen in de uitvoeringsplan Dienstverlening zouden worden meegenomen. Door de raad is een motie dienaangaande aangenomen. De griffie heeft geconstateerd dat de toezegging en de motie nog openstonden en heeft dat, tezamen met de Rekenkamer, ter kennis van de Auditcommissie gebracht²⁸.

Geconstateerd wordt dat de Rekenkamer in de onderzoeksperiode geen eigen opvolgingsonderzoek heeft uitgevoerd, maar dat het onderwerp van opvolging weldegelijk aandacht heeft.

5.2 Reflectie van het gemeentebestuur op de effectiviteit van de Rekenkamer.

De Rekenkamer doet onderzoeken ten behoeve van de raad. Het college van B&W geeft uitvoering aan de meeste van de aanbevelingen. Hun blik op de Rekenkamer doet ertoe. Uit de enquête onder

²⁶ Quick scan opvolging moties, rapport van bevindingen, mei 2019.

²⁷ Brief 11 februari 2020.

²⁸ Memo van de griffie 'Opvolging aanbevelingen Digitale dienstverlening', ongedateerd. Behandeld in de Auditcommissie/Begeleidingscommissie. dd. 9-11-2021.

raads- en commissieleden en het college, halen we hier enkele vragen naar voren die iets zeggen over de effectiviteit van de Rekenkamer.

1 De Rekenkamer heeft een toegevoegde waarde voor de controlerende taak van de raad	
Helemaal mee eens	14
Mee eens	7
Niet mee eens, niet mee oneens	
Niet mee eens	
Helemaal niet mee eens	
2 De Rekenkamer heeft een toegevoegde waarde voor de kaderstellende taak van de raad	
Helemaal mee eens	7
Mee eens	12
Niet mee eens, niet mee oneens	2
Niet mee eens	
Helemaal niet mee eens	
3 Hoe waardeert u de rapporten die de RK sinds 1-1-2020 heeft uitgebracht?	
a <i>Digitale dienstverlening (maart 2020)</i>	
Heel goed	4
Goed	17
Niet goed, niet slecht	
Slecht	
Heel slecht	
b <i>Omgevingswet (juni 2020)</i>	
Heel goed	2
Goed	18
Niet goed, niet slecht	1
Slecht	
Heel slecht	
c <i>Jeugdhulp</i>	
Heel goed	14
Goed	4
Niet goed, niet slecht	2
Slecht	
Heel slecht	
4 De Rekenkamer heeft een toegevoegde waarde voor de uitvoerende taak van het college	
Helemaal mee eens	5
Mee eens	13
Niet mee eens, niet mee oneens	2
Niet mee eens	
Helemaal niet mee eens	

De rapporten bevatten de juiste informatie om u een oordeel over het onderwerp en de vragen

7 te kunnen vormen

Helemaal mee eens	3
Mee eens	15
Niet mee eens, niet mee oneens	3
Niet mee eens	
Helemaal niet mee eens	

11 De aanbevelingen zijn goed bruikbaar

Heel goed	7
Goed	14
Niet goed, niet slecht	
Slecht	
Heel slecht	

De onderzoeken en hun resultaten komen in het besluitvormingstraject door de raad goed tot

12 hun recht

Heel goed	2
Goed	8
Niet goed, niet slecht	11
Slecht	
Heel slecht	

In het bovenstaande komt het beeld naar voren dat het werk van de Rekenkamer wordt gewaardeerd en effect heeft. Wel zijn enkele interessante opmerkingen toe te voegen.

De Rekenkamer lijkt meer nut te hebben voor de controlerende rol van de raad, dan voor de kaderstellende. Dat is logisch, gelet op het feit dat de meeste onderzoeken ex-durante (lopend beleid) zijn. Tegelijkertijd leiden vrijwel alle onderzoeken ook tot aanbevelingen om het beleid aan te scherpen en de raad daarbij ten volle te betrekken.

De onderzoeken worden goed gewaardeerd. Dat geldt in het bijzonder voor Grip op de kosten van Jeugdhulp. Niet duidelijk is of die hoge score komt door het onderwerp, de inhoud, of simpelweg omdat dat het meest recente onderzoek was.

Dat de aanbevelingen (heel) goed bruikbaar zijn, klinkt de Rekenkamer natuurlijk als muziek in de oren.

Iets gematigder zijn de respondenten over het besluitvormingsproces. De raad heeft (naar aanleiding van een motie) besloten om elk rapport van de Rekenkamer als een bespreekpunt in de raad te behandelen. Met een toelichting van de Rekenkamer op het rapport en de behandeling in de commissievergadering meegerekend, komt het aantal behandelingen door de raad op drie. Dat leidde tot de begrijpelijke verzuchting van een van de respondenten of dat niet iets efficiënter kan.

Hoofdstuk 6 Communicatie en samenwerking

In dit hoofdstuk komt de communicatie en samenwerking aan bod. Het gaat daarbij niet alleen om de communicatie met de gemeenteraad (paragraaf 6.1, het college en de ambtelijke organisatie (paragraaf 6.2), maar ook met de inwoners, de andere rekenkamers in de regio en de pers (paragraaf 6.3). Ook voor dit hoofdstuk geldt dat bepaalde aspecten al eerder aan bod zijn geweest.

6.1 De samenwerking en communicatie met de raad.

De communicatie met de raad in brede zin vindt doorgaans plaats via nieuwsbrieven (zie verderop), de presentatie van onderzoeksresultaten en via het jaarlijks bezoek van de voorzitter van de Rekenkamer aan de fracties. Meer in het bijzonder heeft de Rekenkamer contacten met de raadsleden die deel uitmaken van de Auditcommissie/Begeleidingscommissie en met de twee raadsleden die als vaste adviseur aan de Rekenkamer zijn verbonden. Wel moet worden opgemerkt dat de coronamaatregelen het aantal formele, maar wellicht nog meer het aantal informele contacten, heeft beperkt.

Het is goed om eerst nog enkele vragen uit de enquête naar voren te halen.

8 Wat vindt u van de leesbaarheid van de rapporten?

Heel goed	2
Goed	16
Niet goed, niet slecht	3
Slecht	
Heel slecht	

9 De door of namens de Rekenkamer verzorgde presentaties zijn duidelijk

Heel goed	3
Goed	18
Niet goed, niet slecht	
Slecht	
Heel slecht	

14 Raadsleden kunnen hun suggesties voor onderzoeken goed kwijt in het jaarlijks rondje van de voorzitter van de RK langs de fracties

Heel goed	7
Goed	12
Niet goed, niet slecht	1
Slecht	
Heel slecht	

15 De RK houdt goed rekening met de onderzoekswensen van de raad

Heel goed	7
Goed	12
Niet goed, niet slecht	2

Slecht
Heel slecht

18 De Rekenkamer informeert de raad voldoende bij de start van een nieuw onderzoek

Helemaal mee eens	2
Mee eens	14
Niet mee eens, niet mee oneens	5
Niet mee eens, Helemaal niet mee eens	

19 De Rekenkamer informeert de raad voldoende over de voortgang van hun onderzoeken

Helemaal mee eens	
Mee eens	12
Niet mee eens, niet mee oneens	8
Niet mee eens, Helemaal niet mee eens	1

De Rekenkamer informeert de raad door middel van nieuwsbrieven en andere informatiebronnen voldoende in algemene zin.

20

Helemaal mee eens	
Mee eens	10
Niet mee eens, niet mee oneens	10
Niet mee eens, Helemaal niet mee eens	1

22 Hoe beoordeelt u het contact van de RK met de raad

Heel goed	3
Goed	15
Niet goed, niet slecht	2
Slecht Heel slecht	

Geconstateerd mag worden dat er over het algemeen (grote) tevredenheid is over de interactie tussen Rekenkamer en raad. Het enthousiasme over nieuwsbrieven en andere informatiebronnen is echter toch iets minder.

[Auditcommissie/Begeleidingscommissie](#)

De Auditcommissie treedt sinds 15 maart 2021 op als begeleidingscommissie voor de Rekenkamer. In de eerste gezamenlijke vergadering zijn afspraken gemaakt over de verwachtingen over en weer van de begeleidingscommissie. Daarover zijn drie concrete afspraken gemaakt:

1. Voorbereiding en doen van aanbevelingen voor eventuele kandidaten leden Rekenkamer en eventuele plv. leden.
2. Het voeren van, in ieder geval, een jaarlijks evaluatie gesprek over het functioneren, de werkwijze en de samenstelling van de Rekenkamer.
3. Afstemmen en coördineren van de onderzoeken (Rekenkamer, 213a onderzoek gemeente, terugkoppeling accountant n.a.v. bevinden jaarverslag gemeente).

In maart 2021 zijn voorts het jaarverslag 2020 en het jaarplan 2021 besproken en de opzet van het onderzoek naar de Planning en Control-cyclus.

Ook is de opzet van deze zelfevaluatie besproken.

Ten slotte is de Rekenkamer door de Auditcommissie gevraagd om na de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022 een actieve rol te pakken om het werk van de Rekenkamer toe te lichten aan de nieuwe raad en de nieuwe auditcommissie. De Rekenkamer heeft dat toegezegd.

De samenwerking tussen de Rekenkamer en de Auditcommissie als begeleidingscommissie is nog iets te kort om te reflecteren op de tevredenheid daarover. Maar de Rekenkamer is in ieder geval verheugd dat op deze wijze de samenwerking met de raad verder is versterkt.

Adviseurs

Sinds de omvorming van de Rekenkamercommissie tot Rekenkamer zijn de twee raadsleden die voorheen lid waren van de Rekenkamercommissie nu vaste adviseurs. Zij zijn beiden vrijwel elke vergadering van de Rekenkamer aanwezig geweest en hebben in het bijzonder een actieve inbreng bij het bepalen van de onderzoeksonderwerpen, het uitwerken van de onderzoeksopzet en de onderzoeksverslagen en aanbevelingen. De positie en rol van de raad heeft daarbij hun bijzondere aandacht. Deze binding tussen de Rekenkamer en de raad wordt in ieder geval door de direct betrokkenen als waardevol ervaren.

Dat neemt overigens niet weg dat naast de meerwaarde van vaste adviseurs, die het rekenkamerwerk door en door kennen, ook een meerwaarde kan zijn in wisselende adviseurs. Daardoor zou het werk van de Rekenkamer wellicht bij meer raadsleden nabij kunnen worden gebracht. Deze afweging heeft echter geen deel uitgemaakt van de zelfevaluatie.

6.2 De samenwerking met het college en de ambtelijke organisatie.

De communicatie met het college beperkt zich doorgaans tot afstemming over de ambtelijk contactpersoon en het startgesprek voor een nieuw onderzoek en de formele verzoeken tot het uitbrengen van een bestuurlijke reactie op een onderzoeksrapport. Er is geen regulier periodiek overleg tussen (de voorzitter van) het college en (de voorzitter van) de Rekenkamer.

Er is evenmin regulier periodiek overleg tussen de gemeentesecretaris en (de voorzitter van) de Rekenkamer.

Er is wel incidenteel ambtelijk overleg tussen de secretariële ondersteuner van de Rekenkamer (vanuit de griffie) en ambtelijk medewerkers. Denk daarbij vooral aan het team van Communicatie en de Bestuursadviseur.

De Rekenkamer heeft frequent afstemming met de (wisselende) ambtelijk contactpersoon tijdens een lopend onderzoek. Doorgaans wordt de ambtelijk contactpersoon betrokken vanuit de Bestuursadviseur. Reflectie op de positionering van de ambtelijk contactpersoon heeft geen deel uitgemaakt van deze zelfevaluatie.

6.3 De website; communicatie met de inwoners en de pers.

Een website is een belangrijk communicatiemiddel naar de buitenwereld, met name voor inwoners en pers. De Rekenkamer heeft een eigen pagina op de website van de gemeente. Daarop wordt kort iets uitgelegd over de aard van de Rekenkamer, de leden en hun nevenfuncties. De onderzoeksrapporten zijn daarop gepubliceerd, evenals de nieuwsbrieven en een aantal documenten (jaarplannen, jaarverslagen, e.d.). De website is openbaar toegankelijk en vermeldt de mogelijkheden om (via post, telefoon en e-mail) contact met de Rekenkamer op te nemen. Hoewel de Rekenkamer via de website ook voor inwoners benaderbaar is via e-mail en telefoon, is het aantal contacten tussen inwoners en de Rekenkamer nihil.

Voor de structuur van de website is de Rekenkamer gebonden aan het format van de gemeente. De webpagina van de Rekenkamer is bereikbaar na drie keer doorklikken (homepage/bestuur en politiek/gemeenteraad Heemskerk/Rekenkamer). Dat werkt alleen goed als men de structuur goed kent; niet iedereen zal de Rekenkamer onder Gemeenteraad zoeken. De zoekfunctie -zoeken op Rekenkamer- leidt ertoe dat men eerst bij de Gemeenteraad uitkomt en vervolgens weer moet doorklikken naar Rekenkamer. Dat is omslachtig en voor een buitenstaander niet helder.

De toegankelijkheid van de website van de gemeente is niet nog helemaal op orde, en daarmee ook de webpagina van de Rekenkamer. De huidige website scoort niveau B, dat voldoet gedeeltelijk aan de wettelijke eisen. De gemeente streeft naar niveau AA. Op de site ontbreekt momenteel een mogelijkheid om de website aan te passen voor mensen met een visuele beperking (vergroten lettertype, verhogen contrast, e.d.), maar ook iBabs en PDF's voldoen nog niet aan de vereisten, zoals eenvoudig taalgebruik (B1) en het gebruik van interactieve tussenkopjes. Deze tekortkomingen gelden eveneens voor de pagina en de publicaties van de Rekenkamer.

De Rekenkamer was in 2020 en 2021 voornemens om meer bekendheid te geven aan zijn rol naar inwoners. Actualisering en verbetering van de website zag de Rekenkamer als een eerste mogelijkheid daarvoor. Voor burgers en bedrijven zou duidelijker worden gemaakt op welke manier en over welke type onderwerpen zij suggesties kunnen doen voor onderzoek²⁹. Daartoe zou de Rekenkamer een communicatieplan opstellen. Tot op heden is aan dat voornemen geen uitvoering gegeven. Een verklaring daarvan kan zijn dat zowel het team Communicatie als de griffie een tijd van personele wisselingen en openstaande vacatures kenden.

Uit de enquête komt een overwegend positief beeld van de website naar voren, maar er is ook wel een zekere gereserveerdheid te bespeuren.

21 De informatie over de RK op de website is voldoende informatief.

Helemaal mee eens	1
Mee eens	16
Niet mee eens, niet mee oneens	3
Niet mee eens,	1
Helemaal niet mee eens	

“De website niet duidelijk genoeg”, is als een toelichting meegegeven.

De communicatie met de pers gebeurt, behalve via de website, in de vorm van persberichten over onderzoeken. Er zijn persberichten uitgebracht voor Digitale dienstverlening (2020) en voor Grip op de Jeugdhulp (2021). Niet onderzocht is of dat heeft geleid tot het plaatsen van die persberichten.

²⁹ Zie jaarplannen 2020 en 2021.

6.4 De samenwerking met andere rekenkamers.

De samenwerking met andere rekenkamers laat een wisselend beeld zien. Er is voorrang gegeven aan samenwerking dichtbij, in de IJmond. De Rekenkamer Heemskerk is hiervan de initiatiefnemer. Pogingen om samen tot een onderzoek te komen, hebben ertoe geleid dat in 2022 daadwerkelijk een gezamenlijk onderzoek zal worden gestart.

Op grotere schaal is er tot nu toe geen samenwerking. De NVRR heeft een aantal -niet landelijk dekkend- regionale kenniskringen, waarin kennis wordt uitgewisseld en samenwerking wordt gezocht. Er is een Kring Kennemerland. De Rekenkamer Heemskerk heeft daar geen contacten mee.

Het rapport Grip op de Jeugdhulp is door de Rekenkamer Heemskerk ook aan de rekenkamers en gemeenten in de jeugdzorgregio aangeboden. Dit heeft niet tot reacties geleid.

De NVRR biedt regelmatig de mogelijkheid tot Doe Mee-onderzoeken. Dat zijn niet-regionaal gebonden onderzoeken waaraan Rekenkamers kunnen meedoen tegen gereduceerd tarief. De onderzoeken kenmerken zich door een quick scan karakter en een landelijk beeld. De Rekenkamer Heemskerk heeft tot nu toe geen gebruik gemaakt van deze vorm van samenwerkend onderzoek.

Hoofdstuk 7 Beantwoording onderzoeksvragen en aanbevelingen.

In dit hoofdstuk worden allereerst de deelvragen 1 tot en met 5 beantwoord (paragraaf 7.1). Daarna komt in paragraaf 7.2 de centrale onderzoeksvraag aan bod. In paragraaf 7.3 doet de Rekenkamer een aantal zwaarwegende en optionele aanbevelingen. En tenslotte worden in paragraaf 7.4 de concrete verbeteracties genoemd, waarmee de Rekenkamer aan de slag gaat. Daarmee is dan ook deelvraag 6 beantwoord.

7.1 Beantwoording deelvragen

Deelvraag 1: Hoe beoordeelt de Rekenkamer zichzelf tegen de meetlat van het Kompas van de NVRR?

De evaluatievragen uit het Kompas betreffen de inrichting, het functioneren, de verrichte werkzaamheden, de eigen effectiviteit, de communicatie en samenwerking van de Rekenkamer. Die aspecten zijn in dit rapport allemaal aan bod gekomen en de conclusies worden in de onderstaande deelvragen weergegeven.

Het Kompas is geen voorschrift. Het biedt mogelijkheden aan voor de inrichting en werkwijze van rekenkamers en stimuleert daarmee het maken bewuste keuzes. Het wil een goede richting bevorderen. Deze zelfevaluatie heeft laten zien dat de Rekenkamer aan al die aspecten aandacht heeft besteed en zo nodig afwegingen heeft gemaakt. Daarmee voldoet het aan de meetlat van het Kompas en heeft de Rekenkamer Heemskerk de goede richting te pakken. Dat neemt niet weg dat er verbeteringen mogelijk en zelfs ook nodig zijn. Die komen bij de aanbevelingen en acties in paragraaf 7.3 en 7.4 aan bod.

Deelvraag 2: Is inrichting en het functioneren van de Rekenkamer, rechtmatig, effectief en zoals beoogd?

De instelling en inrichting van de Rekenkamer Heemskerk voldoen aan de bepalingen van de Gemeentewet (Gw) art. 81 en aan alle bepalingen van de Gw art. 81 is voldaan (zie paragraaf 1.1). Daarmee is de instelling en inrichting van de Rekenkamer rechtmatig. Er zijn op dit punt geen verbeterpunten geformuleerd.

De taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de Rekenkamer voldoen aan de bepalingen in Gw art. 182 t/m 185 en aan de bepalingen van die artikelen is voldaan (zie paragraaf 1.2). Daarmee zijn de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de Rekenkamer op rechtmatige wijze ingevuld. Er zijn op dit punt geen verbeterpunten geformuleerd.

We constateren dat aan alle vereisten van de privacy wet- en regelgeving is voldaan, met uitzondering van het opnemen van de onderzoeken in het verwerkingsregister (zie paragraaf 1.3). Ook als er naar het oordeel van de Rekenkamer geen persoonsgegevens worden verwerkt, is vermelding in het verwerkingsregister verplicht opdat de FG dat kan controleren.

Verder is het van belang dat de Rekenkamer zich ervan bewust is dat bij onderzoeken waarin uitsluitend gewone persoonsgegevens worden verwerkt (en dus geen bijzondere persoonskenmerken), toch de verplichting geldt van een aanvullende verwerkersovereenkomst.

Als we kijken naar de eigen bepalingen handelt de Rekenkamer conform:

- a) het Reglement van orde, met uitzondering van twee punten (zie paragraaf 2.1):
- 1) Art. 2, lid 6. Aangaan van verplichtingen door de voorzitter. Het onderliggend mandaat is niet geregeld;
 - 2) Art. 10, lid 1f. Het vermelden van een indicatie van het onderzoeksbudget. De Rekenkamer wijkt daar regelmatig (gemotiveerd) van af, en
- b) de eigen bepalingen in de Werkwijze Rekenkamer, met uitzondering van (zie paragraaf 2.2):
- Het mandaat voor de voorzitter tot het sluiten van overeenkomsten is niet geregeld.
 - De overdracht van stukken van het onderzoeksbureau aan de Rekenkamer, na afronding van een onderzoek, wordt niet standaard uitgevoerd.
 - Er is niet één onderzoeksdossier op één centrale plek en geen logboek.
 - De rapporten zijn omvangrijker dan beoogd.
 - Er is niet altijd gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot evaluatie met de contactpersoon.

Ten slotte mag worden geconcludeerd dat de Rekenkamer de stappen van de NVRR volgt die bijdragen aan het borgen van de kwaliteit van het onderzoek (zie paragraaf 3.3).

Deelvraag 3: Zijn de verrichte werkzaamheden van de Rekenkamer efficiënt en zoals beoogd?

De Rekenkamer heeft invulling gegeven aan de meeste van de door de raad gewenste doelen en randvoorwaarden, zoals verwoord in het verslag 'Reken op de Rekenkamer', en aan de eigen doelen, zoals verwoord in de jaarplannen. Daarmee kan worden geconcludeerd dat de Rekenkamer functioneert zoals beoogd (zie paragraaf 3.1).

Dat neem niet weg dat er enkele verbeterpunten te benoemen zijn. De doelstelling voor het realiseren van jaarlijks twee grote en twee kleine onderzoeken wordt niet gehaald. Het lijkt erop dat het budget niet per se het knelpunt is, maar de omvang van de bezetting van de Rekenkamer (zie paragraaf 3.2).

Aan de wens van de raad om de uitvoering van de aanbevelingen te monitoren wordt slechts incidenteel invulling gegeven.

Van de doelen en ambities die zijn gesteld in de jaarplannen zijn die meeste gerealiseerd. Daarbij kan worden opgemerkt dat de samenwerking in de grotere regio (buiten IJmond) nog geen concrete stappen zijn gezet.

Deelvraag 4: Wat is de effectiviteit van de inzet Rekenkamer?

Er zijn, en worden, stappen gezet in de verdere professionalisering van de Rekenkamer. Echter, het vergroten van de bekendheid onder inwoners, met de verbetering van de website als eerste stap, is nog niet gerealiseerd.

Met de regionale samenwerking is de Rekenkamer op de goede weg, al blijft die samenwerking (vooralsnog) beperkt tot de IJmond.

De onderzoeken worden door de respondenten van de enquête goed gewaardeerd en de aanbevelingen zijn bruikbaar. Iets gematigder zijn de respondenten over het besluitvormingsproces: met een toelichting van de Rekenkamer op het rapport, de behandeling in de commissievergadering en de bespreking in de raad, komt het aantal behandelingen door de raad op drie. Dat kan mogelijk iets efficiënter.

Deelvraag 5: Hoe verloopt de communicatie en samenwerking met de gemeente, met de 'buitenwereld' en met andere rekenkamers?

Geconstateerd mag worden dat de communicatie en samenwerking met de raad goed is. Het enthousiasme over nieuwsbrieven en andere informatiebronnen is echter iets minder.

De Auditcommissie fungeert inmiddels als begeleidingscommissie van de Rekenkamer.

Twee raadsleden zijn vaste adviseurs van de Rekenkamer en hebben zeker een meerwaarde.

De communicatie en samenwerking met het college en de ambtelijke organisatie is voldoende. Periodiek overleg met de burgemeester en de gemeentesecretaris ontbreekt echter.

De vindbaarheid van de webpagina van de Rekenkamer is matig. De toegankelijkheid van de website van de gemeente en daarmee ook de pagina van de Rekenkamer is nog niet op het gewenste niveau.

Communicatie met inwoners ontbreekt. Het communicatieplan, bedoeld om de Rekenkamer dichterbij de inwoners en bedrijven te brengen, is na twee jaar nog niet opgesteld.

De regionale samenwerking met Rekenkamers binnen de IJmond komt van de grond en is hoopvol voor de nabije toekomst. Samenwerking ontbreekt echter op het niveau van Kennemerland en in het participeren in landelijke Doe Mee-onderzoeken.

7.2 Beantwoording centrale onderzoeksvraag.

Centrale onderzoeksvraag: functioneert de Rekenkamer Heemskerk goed en wat kan beter?

De Rekenkamer functioneert goed. Het vaart de koers die is beoogd bij de omvorming van de Rekenkamercommissie naar de Rekenkamer. De inrichting en werkwijze zijn rechtmatig. De effectiviteit en efficiency zijn in orde, al kan hier geen uitspraak worden gedaan over de doeltreffendheid en het maatschappelijk effect van de aanbevelingen. De waardering van het gemeentebestuur over de rapporten en aanbevelingen zijn goed. De bijdrage aan het werk van de raad wordt goed gewaardeerd, in het bijzonder de bijdrage aan de controlerende rol. In de titel van deze zelfevaluatie – Goed op koers- is dit oordeel kernachtig samengevat.

Dat neemt echter niet weg dat er een aantal tekortkomingen zijn geconstateerd en verbeteringen mogelijk en soms ook noodzakelijk zijn. Onderstaand worden die verbetermogelijkheden op een rijtje gezet.

7.3 Aanbevelingen.

Op grond van de constatering en conclusies in dit rapport komt de Rekenkamer tot een aantal aanbevelingen aan zichzelf. Een drietal daarvan is noodzakelijk, omdat ze verband houden met de rechtmatigheid. De andere aanbevelingen zijn optioneel. Ze kunnen worden overwogen om het functioneren van de Rekenkamer te verbeteren of in overeenstemming te brengen met eerder gestelde doelen of bepalingen.

Noodzakelijke acties

- 1) Houdt het verwerkingsregister inzake persoonsgegevens bij en deel deze periodiek met de Functionaris Gegevensbescherming (FG). Om het verwerkingsregister de gehele periode van de Rekenkamer te laten omvatten, zouden de onderzoeken Digitale dienstverlening, Grip op de kosten jeugdhulp en Planning & Control-cyclus alsnog aan het verwerkersregister toegevoegd kunnen worden.
- 2) Sluit bij elk onderzoek waarbij persoonsgegevens aan de orde zijn, ook wanneer het uitsluitend gewone persoonsgegevens en niet alleen bijzondere persoonskenmerken betreft, een aanvullende verwerkersovereenkomst met de onderzoekers.
- 3) Regel een mandaat op grond waarvan de voorzitter van de Rekenkamer rechtsgeldige (financiële) verplichtingen kan aangaan.

Optionele acties

- 4) Wees expliciet over de doelstelling van het aantal onderzoeken per jaar: twee grote of twee grote en twee kleine onderzoeken. Indien het laatste de doelstelling is, kijk of dat haalbaar is met de huidige bezetting van de Rekenkamer.
- 5) Overweeg om telkens bij een offerteaanvraag een indicatie van het onderzoeksbudget te geven of schrap deze bepaling uit het Reglement van orde.
- 6) Zorg voor een realistische(r) planning en stuur bij de uitvoering meer op het halen daarvan.
- 7) Publiceer te starten of lopende onderzoeken op de website of schrap deze bepaling uit het Reglement van orde.
- 8) Beoordeel, in samenhang met de wijze waarop de gemeente alle zaken administreert, of het nodig is om gedurende een onderzoek één centraal dossier bij te houden met de mijlpaalproducten, facturen, correspondentie en een logboek.
- 9) Beperkt de rapporten in omvang. Geef dat mee in de opdracht aan de externe onderzoekers.
- 10) Zorg bij de afronding van elk onderzoek voor de overdracht van stukken van het onderzoeksbureau aan de Rekenkamer.
- 11) Sluit elk onderzoek af met een evaluatie met de onderzoekers en met de ambtelijk contactpersoon.

- 12) Overweeg publicatie persberichten op de website.
- 13) Bevestig of heroverweeg de eerdere keuze van de Rekenkamer om de uitvoering van de aanbevelingen te monitoren middels opvolgingsonderzoeken.
- 14) Kijk in overleg met de griffie en/of agendacommissie of het besluitvormingsproces van de Rekenkamerrapporten (nu met een drietrapsraket van een toelichting, een behandeling in de commissievergadering en de bespreking in de raad) efficiënter kan.
- 15) Verhoog de frequentie van de nieuwsbrieven aan de raad en ga in de jaarlijkse ronde langs de fracties na of er nog andere verbeteringen gewenst zijn.
- 16) Evalueer over enige tijd de rol van de Auditcommissie als begeleidingscommissie van de Rekenkamer.
- 17) Overweeg voortzetting van twee raadsleden als vaste adviseurs van de Rekenkamer of het werken met wisselende adviseurs, en neem daar met het oog op de nieuwe raadsperiode spoedig een besluit over.
- 18) Overweeg een periodiek overleg met de burgemeester en/of de gemeentesecretaris ten einde de samenwerking met het college en de ambtelijke organisatie verder te versterken.
- 19) Treedt in overleg met de ambtelijke organisatie over maatregelen om de vindbaarheid van de webpagina van de Rekenkamer te verbeteren. Die vindbaarheid zou bijvoorbeeld verbeterd kunnen worden door de Rekenkamer in de webstructuur niet ónder maar naast de gemeenteraad (dus onder bestuur en politiek) te presenteren.
- 20) Ga na of de rapporten van de Rekenkamer kunnen worden opgeleverd met meer kenmerken van toegankelijkheid (fysieke en inhoudelijke leesbaarheid, verwijzingen, e.d.)
- 21) Stel met voorrang het communicatieplan op, bedoeld om de Rekenkamer met behulp van de website dichterbij de inwoners en bedrijven te brengen.
- 22) Overweeg of nu of op een later moment regionale samenwerking met Rekenkamers op het niveau van een grotere regio dan de IJmond, bijvoorbeeld in de vorm van aansluiting bij de NVRR-kring Kennemerland of door het gezamenlijk doen van regionale onderzoeken, gewenst en opportuun is.
- 23) Overweeg om af en toe te participeren in een landelijk NVRR Doe Mee onderzoek met andere rekenkamers.

7.4 Concrete acties.

Deelvraag 6: Welke verbeteracties gaat de Rekenkamer ondernemen en op welke wijze pakt zij dat aan?

Op 16 februari 2022 heeft de Rekenkamer dit rapport met de bovenstaande conclusies en aanbevelingen vastgesteld. De Rekenkamer hecht eraan om zo concreet mogelijk te zijn in de verbeteracties. Daarom is aansluitend besloten tot de onderstaande acties.

Nr.	Onderwerp	Concrete actie	Wie	Wanneer
1	Verwerkingsregister	<ul style="list-style-type: none"> a) Verwerkingsregister aanvullen met oude onderzoeken v.a. 2018 en delen met FG en b) bij elk nieuw onderzoek invullen. Periodiek delen met FG. 	Marga	Maart 22 Permanent
2	Aanvullende verwerkersovereenkomst	<ul style="list-style-type: none"> a) Opstellen format aanvullende verwerkersovereenkomst b) Afsluiten aanvullende verwerkersovereenkomst bij elk nieuw onderzoek met persoonsgegevens 	Actiehouder i om FG Lid- rapporteur	Maart 2022 Permanent
3	Mandatering voorzitter	Opstellen mandaat verplichtingen aan voorzitter Rk	JZ, griffie, Albertine	Februari 22
4	Doelstelling aantal onderzoeken	2 groot en 2 klein is met huidige bezetting niet haalbaar gebleken. Doel vaststellen op 2 grote onderzoeken en dat delen met de Auditcie. Optioneel kan er altijd 1 klein onderzoek (quick scan/ doe mee) aan worden toegevoegd.	Besluit Rk	28 feb 22
5	Indicatie onderzoeksbudget	Schrappen uit Reglement van orde. Indien incidenteel gewenst, is het altijd mogelijk.	Marga en Albertine	2 ^e helft 2022
6	Realistische planning	Realistisch(er) plannen en sturen op uitvoering is permanent aandachtspunt.	Allen	Permanent
7, 12, 19, 20, 21	Communicatie en website	<p>Stel een communicatieplan op (21) en besteedt daarin in ieder geval aandacht aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Versterking communicatie met inwoners en bedrijven via website. b) Publiceren van te starten onderzoek op website (7). Indien daarvoor niet wordt gekozen, dan regel aanpassen in Reglement van orde. c) Publicatie van persberichten op de website (12).) Indien daarvoor niet wordt gekozen, dan regel aanpassen in Reglement van orde. d) Verbetering van de vindbaarheid van de webpagina van de Rekenkamer door deze hoger in de webstructuur te plaatsen (19). e) Overweeg verbetering van de toegankelijkheid door de rapporten van de Rekenkamer te laten opleveren met meer kenmerken van toegankelijkheid (fysieke en inhoudelijke leesbaarheid, verwijzingen, e.d.) (20). f) Neem het Communicatieplan op in het jaarplan 2022 en benoem een lid van de Rekenkamer tot actiehouder. 	Actiehouder ism team Communicatie en ICT	2022
8,	Dossier-	a) Geen centraal dossier. I.v.m.		Permanent

10	vorming	<p>gemeentelijke verplichting van aparte administraties is een centraal dossier niet efficiënt.</p> <p>b) Format logboek maken en bijhouden bij belangrijke zaken en na onderzoek overdragen aan griffie.</p> <p>c) Na afronding onderzoek dossier van onderzoeksbureau naar griffie. Meenemen in opdrachtbrief.</p>	<p>Lid-rapporteur</p> <p>Lid-rapporteur, Marga</p>	
9	Omvang rapporten	Geef maximale omvang van 35 blz. mee in de opdracht aan de externe onderzoekers.	Marga, lid-rapporteur	Permanent
11	Evaluatie	Er hoeft alleen een evaluatie gemaakt te worden met de onderzoekers en/of ambtelijk contactpersoon, indien daartoe aanleiding is. Pas Werkwijze Rekenkamer daar op aan.	Marga, lid-rapporteur	Indien aan de orde.
13	Opvolgingsonderzoeken	Eerdere keuze om uitvoering van de aanbevelingen niet standaard te monitoren, wordt niet heroverwogen. Overzicht van eerdere aanbevelingen worden opgenomen in jaarverslag aan de raad.	Albertine	Permanent. Jaarlijks opnemen in jaarplan.
14	Besluitvormingsproces	Kijk in overleg met de griffie en agendacommissie of het besluitvormingsproces van de rapporten efficiënter kan.	Allen	1 ^e helft 2022
15	Nieuwsbrieven	In jaarlijkse ronde langs fracties expliciet inventariseren of kwaliteit en/of frequentie nieuwsbrieven omhoog moet.	Albertine, Marga	1 ^e helft 2022
16	Begeleidingscommissie	Evalueer na een jaar de rol van de Auditcommissie als begeleidingscommissie van de Rekenkamer	Albertine	2 ^e helft 2022
17	Raadsledenadviseurs	Overweeg voortzetting van twee raadsleden als vaste adviseurs van de Rekenkamer of het werken met wisselende adviseurs. Bespreek met Auditcie.	Allen	28 feb 2022
18	Periodiek overleg	Overweeg periodiek overleg met de burgemeester en/of de gemeentesecretaris ten einde de samenwerking met het college en de ambtelijke organisatie verder te versterken.	Marga en Albertine	1 ^e helft 2022
22, 23	Regionale samenwerking	<p>a) Overweeg of nu of op een later moment regionale samenwerking met Rekenkamers op het niveau van een grotere regio dan de IJmond, bijvoorbeeld in de vorm van aansluiting bij de NVRR-kring Kennemerland of door het gezamenlijk doen van regionale onderzoeken, gewenst en opportuun is.</p> <p>b) Overweeg om af en toe te participeren in een landelijk NVRR Doe Mee onderzoek met andere rekenkamers.</p>	Allen	2 ^e helft 2022
	SMART acties	Neem alle acties op in het jaarplan 2022 met	Albertine	Feb 2022

		indicatie van planning en benoem bij elk de actiehouder. Bespreek de voortgang van de acties in juni en november in de Rekenkamer en rapporteer daarover aan de Auditcommissie.		Juni 2022 Nov 2022
--	--	---	--	-----------------------

Bijlage 1 Geraadpleegde documenten

Agenda's, verslagen en vergaderstukken van alle (besloten) vergaderingen van de Rekenkamer in 2020 en 2021 in iBabs.

Gemeentewet, op <https://www.uwwet.nl/wetten-en-regelingen/staatsrecht-en-bestuursrecht/gemeentewet/5-rekenkamer-gemeente.htm>

Gemeentewet, op <https://maxius.nl/gemeentewet/>

Gunning opdracht Rekenkamer onderzoek Grip op jeugdzorg Heemskerk, dd. 26 november 2020, ref. Z/2020/341953 D/2020/315833.

Gunning opdracht Rk onderzoek 'De staat van Planning & Control in Heemskerk', dd. 18 mei 2021, ref. Z/2021/355802 D/2021/360771.

Hoofdverwerkersovereenkomst tussen de BUCH-gemeenten en de Rekenkamer, d.d. 1 feb 2020.

Jaarplan Rekenkamer gemeente Heemskerk 2020, februari 2020.

https://gemeenteraad.heemskerk.nl/fileadmin/Heemskerk/PDF/Gemeenteraad/Jaarplan_rekenkamer_2020.pdf

Jaarplan Rekenkamer gemeente Heemskerk 2021.

https://gemeenteraad.heemskerk.nl/fileadmin/Heemskerk/PDF/Gemeenteraad/Jaarplan_Rekenkamer_2021.pdf

Jaarverslag 2018 en jaarplan 2019, januari 2019.

Jaarverslag Rekenkamer gemeente Heemskerk 2019, Februari 2020.

Jaarverslag Rekenkamer gemeente Heemskerk 2020.

https://gemeenteraad.heemskerk.nl/fileadmin/Heemskerk/PDF/Gemeenteraad/Jaarverslag_2020_Rekenkamer_H__kerk.pdf

Memo van de griffie 'Opvolging aanbevelingen Digitale dienstverlening', ongedateerd. Behandeld in de Auditcommissie/Begeleidingscommissie, dd. 9-11-2021.

Onderzoeksrapport Digitale dienstverlening Heemskerk, maart 2020.

https://gemeenteraad.heemskerk.nl/fileadmin/Heemskerk/PDF/Gemeenteraad/Onderzoek_digitale_dienstverlening.pdf

Onderzoeksrapport Omgevingswet Heemskerk, juni 2020.

https://gemeenteraad.heemskerk.nl/fileadmin/Heemskerk/PDF/Gemeenteraad/Rekenkameronderzoek_Omgevingswet_Heemskerk.pdf

Onderzoeksrapport Grip op kostenontwikkeling jeugdhulp Heemskerk, juni 2021.

https://gemeenteraad.heemskerk.nl/fileadmin/Subsites/Gemeenteraad/rekenkameronderzoek_grip_op_kostenontwikkeling_jeugdzorg.pdf

Pagina van de Rekenkamer op website gemeente: <https://gemeenteraad.heemskerk.nl/rekenkamer>

Privacyverklaring

https://gemeenteraad.heemskerk.nl/fileadmin/Heemskerk/PDF/Gemeenteraad/Privacyverklaring_rekenkamer.pdf

Quick scan opvolging moties, rapport van bevindingen, mei 2019.

Reactieformulier ambtelijke wederhoor Grip op jeugdzorg, dd. 28 april 2021. Mail griffie dd. 29 april 2021.

Reactie college op concept rapport Rekenkamer Grip op jeugdzorg Heemskerk, dd. 15 juni 2021, ref. Z/2021/361519 D/2021/363086.

Reglement van orde op de Rekenkamer Heemskerk 2020, februari 2020.

https://gemeenteraad.heemskerk.nl/fileadmin/Heemskerk/PDF/Gemeenteraad/Reglement_van_orde.pdf

Reken op de Rekenkamer. Verslag van een workshop voor de gemeenteraad over de invulling van de rekenkamerfunctie, organiseert door de griffie van Heemskerk samen met het Periklesinstituut op 11 september 2018.

Verordening op de Rekenkamer gemeente Heemskerk 2020, dd. 1 januari 2020.

https://gemeenteraad.heemskerk.nl/fileadmin/Heemskerk/PDF/Gemeenteraad/verordening_rekenkamer.pdf

Verzoek ambtelijke reactie (concept) nota van bevindingen Grip op jeugdzorg Heemskerk, dd. 8 april 2021, ref. Z/2020/341953 D/2021/352141.

Verzoek bestuurlijke reactie aanbevelingen en RK onderzoek 'grip op kostenontwikkeling jeugdzorg', dd. 19 mei 2021.

Werkwijze Rekenkamer, beschrijving werkproces onderzoek, dd. 25 mei 2020.

Bijlage 2 Enquête

In de periode juni – augustus 2021 is, als onderdeel van de zelfevaluatie, een enquête onder de raadsleden en raadscommissieleden en het college. In totaal zijn 39 enquêtes uitgezet en 21 ingeleverd. Dit is een response van 54% procent.

1 De Rekenkamer heeft een toegevoegde waarde voor de controlerende taak van de raad

Helemaal mee eens	14
Mee eens	7
Niet mee eens, niet mee oneens	
Niet mee eens	
Helemaal niet mee eens	

2 De Rekenkamer heeft een toegevoegde waarde voor de kaderstellende taak van de raad

Helemaal mee eens	7
Mee eens	12
Niet mee eens, niet mee oneens	2
Niet mee eens	
Helemaal niet mee eens	

3 Hoe waardeert u de rapporten die de RK sinds 1-1-2020 heeft uitgebracht?

a *Digitale dienstverlening (maart 2020)*

Heel goed	4
Goed	17
Niet goed, niet slecht	
Slecht	
Heel slecht	

b *Omgevingswet (juni 2020)*

Heel goed	2
Goed	18
Niet goed, niet slecht	1
Slecht	
Heel slecht	

c *Jeugdhulp*

Heel goed	14
Goed	4
Niet goed, niet slecht	2
Slecht	
Heel slecht	

4 De Rekenkamer heeft een toegevoegde waarde voor de uitvoerende taak van het college

Helemaal mee eens	5
Mee eens	13

Niet mee eens, niet mee oneens
Niet mee eens
Helemaal niet mee eens

2

5 **Kunt u aangeven wat de positieve kenmerken zijn van de rapporten?**

Helpt bij oordeelsvorming
Leesbaar, goede besluiten, goede samenvatting
Belangrijke onderwerpen, heldere rapporten
Er wordt expliciet in vermeld wat de raad kan doen
Sterke verbetering in kwaliteit
Professioneler, beter opgezet
Strakke goed geformuleerde aanbevelingen
Belangrijk om een onderdeel te onderzoeken
De adviezen en aanbevelingen
Raad wordt duidelijk gemaakt hoe zij opereert tav beleidsterreinen en wat zij kan verbeteren/met welke maatregelen
Financieel inzichtelijk
Goed, degelijk
Helder en duidelijk
Er worden objectieve criteria getoetst
Duidelijke conclusies en richtinggevend waar de leerpunten zitten
Duidelijke conclusies en aanbevelingen
Ik richt mijn opmerkingen vooral op het rapport dat voor mij van de meeste waarde was, over de jeugdhulp. Het rapport laat helder zien wat de belangrijkste redenen zijn dat de raad onvoldoende haar kaderstellende en controlerende taak kan uitvoeren. Enerzijds is dat de intrinsieke complexiteit van het domein (veel "spelers", diversiteit van jeugdproblematiek, hoge mate van specialisme die de raad niet heeft, gebrek aan kentallen die een goed beeld scheppen) en anderzijds het ontbreken van "knoppen" om te sturen. Mbt dat laatste, geldt dat alleen de financiële overwegingen mogelijkheid geven tot bijsturen, maar dat is nauwelijks mogelijk, omdat er alleen op het meest globale niveau informatie is over kostenontwikkelingen.
Haalbare adviezen, duidelijk weergegeven
Het lukt de RK steeds om politieker ongekleurd te blijven
Overzichtelijk en inhoudelijk sterk
Geeft duidelijk aan wat goed gaat en wat beter kan
Helder en duidelijk met concrete aanbevelingen
Duidelijk

6 **En wat de minder positieve?**

Rapportage soms wat te lang
Ik mis een oordeel en conclusie
Veel
Wat lang
Soms specialistisch waar niet elk raadslid de kennis heeft om te beoordelen
Het enige dat ik hier kan bedenken is dat er altijd een vraag over blijft hoe het zit als je iets gedetailleerder onderzoek doet. Maar dat geldt voor elk onderzoek en is een afweging bij de afbakening. Nauwelijks "minder positief" te noemen dus.
In de adviezen zit verder geen keuze in (onleesbaar...) Er wordt ons gevraagd om ze over te nemen

De rapporten bevatten de juiste informatie om u een oordeel over het onderwerp en de vragen te kunnen vormen	
7	
Helemaal mee eens	3
Mee eens	15
Niet mee eens, niet mee oneens	3
Niet mee eens	
Helemaal niet mee eens	
8 Wat vindt u van de leesbaarheid van de rapporten?	
Heel goed	2
Goed	16
Niet goed, niet slecht	3
Slecht	
Heel slecht	
9 De door of namens de Rekenkamer verzorgde presentaties zijn duidelijk	
Heel goed	3
Goed	18
Niet goed, niet slecht	
Slecht	
Heel slecht	
10 De rapporten hebben een goede omvang	
Heel goed	1
Goed	15
Niet goed, niet slecht	3
Slecht	
Heel slecht	
11 De aanbevelingen zijn goed bruikbaar	
Heel goed	7
Goed	14
Niet goed, niet slecht	
Slecht	
Heel slecht	
12 De onderzoeken en hun resultaten komen in het besluitvormingstraject door de raad goed tot hun recht	
Heel goed	2
Goed	8
Niet goed, niet slecht	11
Slecht	
Heel slecht	
13 De onderwerpen zijn politiek bestuurlijk relevant	
Heel goed	3
Goed	15

	Niet goed, niet slecht	2	
	Slecht		
	Heel slecht		
14	Raadsleden kunnen hun suggesties voor onderzoeken goed kwijt in het jaarlijks rondje van de voorzitter van de RK langs de fracties		
	Heel goed	7	
	Goed	12	
	Niet goed, niet slecht	1	
	Slecht		
	Heel slecht		
15	De RK houdt goed rekening met de onderzoekswensen van de raad		
	Heel goed	7	
	Goed	12	
	Niet goed, niet slecht	2	
	Slecht		
	Heel slecht		
16	De Rekenkamer heeft met het streven naar twee onderzoeken per jaar een voldoende ambitie. Dit is ...		
	Te veel		
	Veel		
	Niet te veel, niet te weinig	20	
	Weinig	1	
	Te weinig		
17	Het budget van de Rekenkamer is in totaal ongeveer 80.000 euro per jaar (incl. vergoeding leden en ondersteuning uit de griffie). Dit is ...		
	Te veel		
	Veel	2	
	Niet te veel, niet te weinig	17	tenzij jullie om extra budget vragen dan te weinig (1x genoeg)
	Weinig	1	
	Te weinig	1	
18	De Rekenkamer informeert de raad voldoende bij de start van een nieuw onderzoek		
	Helemaal mee eens	2	
	Mee eens	14	
	Niet mee eens, niet mee oneens	5	
	Niet mee eens,		
	Helemaal niet mee eens		
19	De Rekenkamer informeert de raad voldoende over de voortgang van hun onderzoeken		
	Helemaal mee eens		
	Mee eens	12	
	Niet mee eens, niet mee oneens	8	
	Niet mee eens,	1	
	Helemaal niet mee eens		

De Rekenkamer informeert de raad door middel van nieuwsbrieven en andere informatiebronnen
20 **voldoende in algemene zin.**

Helemaal mee eens	
Mee eens	10
Niet mee eens, niet mee oneens	10
Niet mee eens,	1
Helemaal niet mee eens	

21 **De informatie over de RK op de website is voldoende informatief.**

Helemaal mee eens	1
Mee eens	16
Niet mee eens, niet mee oneens	3
Niet mee eens,	1
Helemaal niet mee eens	

22 **Hoe beoordeelt u het contact van de RK met de raad**

Heel goed	3
Goed	15
Niet goed, niet slecht	2
Slecht	
Heel slecht	

23 **De RK moet proberen meer regionaal samen te werken met IJmond of Noord Holland Noord**

Helemaal mee eens	4
Mee eens	10
Niet mee eens, niet mee oneens	7
Niet mee eens	
Helemaal niet mee eens	

24 **Hieronder heeft u de mogelijkheid voor andere opmerkingen in relatie tot deze zelfevaluatie**

De Rekenkamer zou de raad moeten adviseren bij begroting en bezuinigingen
Doorgaan met onderzoeken
Na oplevering rapport wordt deze gepresenteerd aan de raad. Daarna besproken in de commissie en vervolgens nog een keer in de raad. Dat is 3x en mi kan dit efficiënter
Kosten hoog maar nodig
Vaker langskomen voor informeren
Website niet duidelijk genoeg

